

ACTIEPLAN AMMONIAK VEEHOUDERIJ

INHOUDSOPGAVE

1	SAMENVATTING	5
2	ACHTERGRONDEN VAN HET ACTIEPLAN AMMONIAK VEEHOUDERIJ	8
	Bedrijven voldoen niet aan het Besluit huisvesting per 1 januari 2010.....	8
	Redenen	8
	Reactie Tweede Kamer en Kabinet	8
	Actieplan Ammoniak Veehouderij	8
3	DOELSTELLING	10
	Huisvesting varkens- en pluimveehouderijen	10
	Huisvesting melkveehouders.....	10
4	DREMPELS BIJ UITVOERING BESLUIT HUISVESTING	11
4.1	DREMPELS VOOR UITVOERING	11
4.2	INSTRUMENTEN OM DREMPELS TE VERLAGEN	11
5	MEER TIJD VOOR VEEHOUDERS INDIEN NOODZAKELIJK	13
5.1	GEDOGEN	13
5.2	INHOUDELIJKE ASPECTEN VAN HET GEDOOGBELEID	15
	Hoofdlijn van het gedoogbeleid.....	15
	Bedrijfsontwikkelingsplan.....	16
	Gedooftermijnen	16
	Categorieïndeling Veehouderijen.....	17
	Gedetailleerd overzicht per categorie	19
	Bijzondere situaties en voorwaarden.....	21
	Uitzonderingen.....	22
	Milieuvoorwaarden	22
	Relatie met Natura2000.....	22
	Maximale emissiewaarden.....	24
	Beschikbaarheid van (proef)stalsystemen	24
5.3	HET GEDOOGBELEID IN STAPPEN	25
	Het bedrijfsontwikkelingsplan.....	25
	Vergunningen	26
	Controle en Handhaving	27
	Gedoogbeleid voor afbouwende bedrijven	27
5.4	TOEZICHT EN HANDHAVING.....	29
5.5	MONITORING.....	29
5.6	COMMUNICATIE.....	30
6	VERSNELLEN AANBOD NIEUWE STALSYSTEMEN	32
6.1	DENKLIJN, WAARLANGS DE AANVULLENDE PROCEDURE WORDT ONTWIKKELD.....	32
7	OOK MAATREGELEN DOOR MELKVEEHOUDERIJ	34
7.1	VISIE OP AMMONIAKREDUCTIE DOOR DE MELKVEEHOUDERIJ	34
7.2	DREMPELS VOOR STALANPASSINGEN EN VOER/MANAGEMENTMAATREGELEN	35
7.3	ACTIES RICHTING MELKVEEHOUDERS	35
	BIJLAGE 1: SJABLON BEDRIJFSONTWIKKELPLAN	36

BIJLAGE 2: UITVOERINGSMETHODE HANDHAVING (STAP 2)	49
B 2.1 STANDAARD AANPAK.....	49
Situaties, wetsartikelen en interventies	49
BIJLAGE 3: MONITORINGSRAPPORTAGE NULMETING	53
B 3.1 INFORMATIE VAN DE LANDBOUWTELLING 2008	53
B 3.2 INFORMATIE UIT BVB NOORD BRABANT	53
BIJLAGE 4: OPTIMAAL VERGUNNEN	56
BIJLAGE 5: VOLDOEN AAN GEDOOGBELEID	58
B5.1 INLEIDING GEDOOGBELEID	58
Vigerende regelgeving.....	58
Motie Koopmans-Oplaat.....	58
Actieplan en onder voorwaarden gedogen.....	58
B5.2 VOORWAARDEN VOOR GEDOGEN	59
Formele kaders voor gedogen	59
B5.3 WIJZE WAAROP HET GEDOOGBELEID AAN DE GESTELDE EISEN VOLDOET	60
BIJLAGE 6: RECONSTRUCTIE	62
BIJLAGE 7 ACTIEPLANIN CIJFERS	63

1 SAMENVATTING

De ministeries van VROM en LNV, de provincies en de VNG hebben een "Actieplan Ammoniak Veehouderij" opgesteld. Dit Actieplan moet er toe leiden dat op de middelgrote veehouderijbedrijven emissiearm worden en gaan voldoen aan het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting). Eigenlijk zouden deze veehouderijen al per 1 januari 2010 moeten voldoen aan het Besluit. Gebleken is dat veel veehouders voor die datum de noodzakelijke stalaanpassingen niet kunnen realiseren. In overleg met de Tweede Kamer heeft de minister – onder voorwaarden - uitstel van de verplichting verleend tot uiterlijk 1 januari 2013. Het uitstel stelt de sector in de gelegenheid om investeringen voor ammoniak, fijnstof en dierwelzijn gelijk op te laten gaan en voorkomt daarmee dubbel investeren. Het voorkomt ook dat in 2010 op de gemeentehuizen een onbeheersbaar grote werkdruk zou ontstaan als gevolg van handhaving van het Besluit huisvesting. Ook voor veehouders, bedrijfsadviseurs en bouwondernemingen was een administratieve en technische piekbelasting voorzien. Het uitstel mag er echter niet toe leiden dat de veehouders tot eind 2012 wachten met het aanpassen van de stallen. Daarom is het Actieplan opgesteld.

Besluit huisvesting

Het Besluit huisvesting is opgesteld om de emissie van ammoniak landelijk te verminderen. Het is daarom een belangrijk instrument om in Nederland te kunnen voldoen aan Europese afspraken over nationale ammoniak emissieplafonds (NEC-richtlijn, National Emission Ceilings). Tegelijk is het een eerste belangrijke stap op weg naar het realiseren van de instandhoudingsdoelen in het kader van Natura2000.

De huisvesting van pluimvee, varkens en melkvee moet voldoen aan maximale emissiewaarden voor ammoniak. De veehouder kan er voor kiezen zijn bestaande stallen te verbouwen, maar hij kan ook gebruik maken van intern salderen door verdergaande technieken (bijv. luchtwasser) toe te passen waardoor het niet nodig is om de bestaande - vaak nog traditionele stallen met een hoge emissie - aan te passen. De hogere emissie van de bestaande stal (deze voldoet niet aan het Besluit huisvesting) wordt gecompenseerd door een verdergaande reductie in een andere stal.

Welke veehouderijen?

Het Actieplan geldt voor bestaande stallen op alle middelgrote pluimvee- en varkensbedrijven waarvoor een maximale emissiewaarden is opgenomen in het Besluit huisvesting. Het Actieplan geldt ook als nieuwe stallen worden gebruikt voor intern salderen. Het Actieplan geldt dus niet voor IPPC-bedrijven, kleinere bedrijven, diercategorieën waarvoor geen maximale emissiewaarden gelden en biologisch gehouden dieren.

Het Besluit huisvesting is voor wat betreft de melkveehouderij nu alleen van toepassing voor nieuwe stallen van bedrijven die de koeien jaarrond op stal laten. In het Actieplan is echter wel vastgelegd dat ook de melkveehouderij een substantiële bijdrage gaat leveren aan het verminderen van de ammoniakemissie. Het Actieplan richt zich vanaf 2010 op het bevorderen van de toepassing van huidige beschikbare stalmaatregelen door melkveehouders. Vanaf 2012 wordt het toepassen van emissiearme technieken ook in deze sector verplicht. Het gaat dan om stalsystemen, die aangemerkt zijn als beste beschikbare techniek.

Beschikbaarheid emissiearme systemen

Vanaf 2010 worden voer- en managementmaatregelen en innovatie gestimuleerd en wordt ingezet op nieuwe stalsystemen die versneld - met een voorlopige emissiefactor -

worden opgenomen in de lijst met 'erkende' stalsystemen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav).

Actieplan Ammoniak Veehouderij en gedoogbeleid

Aan het Actieplan ligt een gedoogbeleid ten grondslag. Dit betekent dat gedoogd wordt dat veehouderijen in overtreding zijn van het Besluit huisvesting.

In het Actieplan krijgt iedere gedoogcategorie een eigen termijn voor het aanvragen van een vergunning en het realiseren van de (stal)aanpassingen. Dit betekent dat sommige veehouderijen eerder de noodzakelijke aanpassingen moeten doorvoeren, anderen later tot uiterlijk 2013.

Standaard wordt een termijn aangehouden van 1 jaar tussen vergunningverlening en realisatie. Voor sectoren met een lange productiecycclus zoals in de pluimvee kan een termijn van 1½ jaar voorkomen. De einddatum waarop de stallen moeten zijn aangepast of gebouwd ligt vast. Dit betekent dat wanneer de procedures vroeg of vlot worden doorlopen, de veehouder meer tijd overhoudt voor de uitvoering (bouwen of verbouwen). Ook wordt rekening gehouden met de samenloop met dierwelzijnseisen en andere milieueisen. Zo is voor bedrijven die omschakelen van batterijhuisvesting van de legkippen naar niet-batterij huisvesting (alternatief) de termijn tot 1 januari 2012 van het 'welzijnsbesluit' overgenomen.

Categorie-indeling

De categorieën in het Actieplan zijn onder te brengen in twee hoofdgroepen: de blijvers en de stoppers.

De blijvers moeten het bedrijf cq. de stallen aanpassen. Dit kan alleen met stalsystemen die zijn opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (RAV). De verwachting is dat veel van deze veehouderijen zullen uitbreiden en daarmee een omvang bereiken boven de IPPC grens. Bedrijven van deze omvang zijn en blijven ook in de toekomst vergunningplichtig. Zij kunnen voldoen aan het Besluit huisvesting door de bestaande stallen aan te passen en/of de door intern te salderen (zie onder het kopje "Besluit huisvesting"). Bij de categorie indeling en de termijnen wordt rekening gehouden of de veehouderijen al een vergunning hebben of niet: voorlopers worden niet gestraft en mogen op dezelfde datum de noodzakelijke aanpassingen realiseren als degenen die nog een vergunning moeten aanvragen. In het algemeen geldt dat voor het aanpassen van een bestaande stal een termijn geldt van 1 jaar en 2 jaar voor nieuwe stallen die nodig zijn voor het intern te salderen. Nieuwe stallen die niet voor deze doeleinden worden gebruikt zijn in het Actieplan niet verbonden aan een termijn, maar geldt de gebruikelijke termijn van de Wet milieubeheer van 3 jaar.

De stoppers en verplaatsers hoeven het bedrijf en de stallen niet aan te passen. Van hen wordt verwacht dat zij voor 1 januari 2013 het bedrijf op de betreffende locatie hebben beëindigd en hun vergunning inleveren. Mochten zij in de loop der tijd tot andere gedachten komen, dan moeten zij op 1 januari 2013 aan de eisen van het Besluit huisvesting voldoen. De stoppers mogen ook wat langer de tijd nemen om het bedrijf af te bouwen tot uiterlijk 2016. Voorwaarde is wel dat zij voor 1 januari 2013 emissiereducerende maatregelen nemen die gelijkwaardig zijn aan hetgeen moet worden bereikt onder het Besluit huisvesting. Het betreft dan snel inzetbare, mogelijk tijdelijke maatregelen. Het kan om maatregelen gaan die alleen voor deze categorie beschikbaar komen en niet op de RAV staan. Gedacht kan worden aan voer- en managementmaatregelen, balansballen en strooiselkeuze. Ook is het mogelijk om minder dieren te gaan houden en de productierechten daarvoor tijdelijk uit gebruik te nemen.

Voor bedrijven onder IPPC-omvang (toekomstige situatie) is de verwachting dat de milieuvergunningplicht gaat vervallen zodra het Besluit landbouwactiviteiten in werking

treedt (verwacht in eerste kwartaal 2011). Deze bedrijven kunnen dan volstaan met een melding en de milieuvergunningverlening kan achterwege blijven. Voor deze bedrijven geldt een termijn tot uiterlijk 1 januari 2013 om te voldoen aan het Besluit huisvesting.

Bedrijfsontwikkelingsplan (BOP)

Veehouderijen moeten voor 1 april 2010 een BOP indienen. Hiermee geven zij te kennen dat zij meedoen aan het gedoogbeleid. Omgekeerd: wanneer een bedrijf geen BOP indient valt het bedrijf niet onder het gedoogbeleid. Het Besluit huisvesting is dan weer van toepassing. Dit betekent dat de gemeente over kan gaan tot handhaving als bij controle wordt vastgesteld dat het bedrijf niet voldoet aan het Besluit.

Door het invullen van het BOP kan worden nagegaan of het bedrijf in de huidige en toekomstige situatie aan het Besluit huisvesting voldoet. Ook kan door het invullen van een stroomschema bepaald worden tot welke categorie van het gedoogbeleid het bedrijf behoort en wat de behorende termijnen zijn.

Het BOP is de opstap naar de milieuvergunningaanvragen waar naast ammoniak ook andere milieuaspecten en dergelijke moeten worden beoordeeld. Het BOP moet er aan bijdragen dat vergunningaanvraag zorgvuldig en goed doortimmerd ingediend wordt bij de gemeente. Immers, wanneer de aanvraag niet ontvankelijk is of uiteindelijk wordt geweigerd, dan vervalt de aanspraak op het gedoogbeleid en is het Besluit huisvesting van toepassing. De gemeente kan dan overgaan tot handhaving. De termijnen van gedogen worden als voorschrift in de vergunning opgenomen.

Handhaving

Handhaving is aan de orde zodra een veehouderij niet of niet meer aan de voorwaarden van het gedoogbeleid voldoet. Dit is bijvoorbeeld het geval als de veehouder geen BOP indient, of de termijn voor het aanvragen van noodzakelijke vergunningen of de realisatietermijn overschrijdt. Ook als de vergunning niet ontvankelijk is, wordt geweigerd of in beroep vernietigd door toedoen van de veehouder zelf, voldoet de veehouder niet meer aan het gedoogbeleid. Door de betrokken toezichthoudende en handhavende instanties wordt een specifiek op het gedoogbeleid toegesneden handhavingstrategie uitgewerkt.

Monitoring

In het Actieplan is een beeld geschetst van de verwachte emissiereductie in de periode 2010 tot 2013. De feitelijke prestaties van de sector worden waar het gaat om het voldoen aan het Besluit huisvesting zullen worden bijgehouden. In het uitvoeringstraject van het Actieplan wordt een monitoringprogramma uitgewerkt om de behaalde resultaten jaarlijks te spiegelen aan de verwachte emissiereductie. Op basis van een evaluatie is bijsturen van het Actieplan mogelijk.

De status van het Actieplan

Over de inhoud van het Actieplan is 22 oktober 2009 bestuurlijk overeenstemming bereikt met de VNG en het IPO. De veehouderijsector, vertegenwoordigd door LTO Nederland en de vakbonden voor varkenshouders (NVV), pluimveehouders (NVP), melkveehouders (NMV), en de milieu- en natuurorganisaties (Stichting Natuur en Milieu) zijn over dit actieplan geconsulteerd en met hun opmerkingen is rekening gehouden, voor zover dat binnen de randvoorwaarden van het plan mogelijk was. Het Actieplan is als bijlage bij de brief "Gedoogbeleid Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij" aan de Tweede Kamer voorgelegd.

2 ACHTERGRONDEN VAN HET ACTIEPLAN AMMONIAK VEEHOUDERIJ

Bedrijven voldoen niet aan het Besluit huisvesting per 1 januari 2010

Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting) kent een overgangstermijn (tot 1 januari 2010) voor het aanpassen van stallen voor pluimvee en varkens over de emissie van ammoniak. Deze termijn is tijdens diverse AO's over ammoniak en het Besluit huisvesting aan de orde geweest. Daarbij is geconstateerd dat het gros van de betreffende bedrijven op 1 januari 2010 niet aan het Besluit huisvesting kan voldoen. Voor sommige stallen en diercategorieën gelden langere overgangstermijnen (2012/2013).

Redenen

Als reden hiervoor is aangegeven vanuit de sector dat deze bedrijven gedurende lange tijd in de veronderstelling hebben geleefd dat de overgangstermijn tot 1 januari 2013 (voor legbatterijbedrijven: 1 januari 2012) zou worden verlengd. Dit kwam voort uit de wens van de sector om de aanpassing van stalsystemen parallel te laten verlopen met de eisen die gesteld gaan worden over dierwelzijn. Deze (Europese) eisen gelden voor legkippen met ingang 1 januari 2012 en voor varkens vanaf 1 januari 2013.

Reactie Tweede Kamer en Kabinet

Door de Kamer is een motie (Koopmans/Oplaat) aangenomen die de Staatssecretaris van Milieu oproep de overgangstermijn van het Besluit huisvesting te verlengen. De toenmalige Staatssecretaris VROM heeft een beslissing over deze motie aangehouden totdat duidelijk werd in hoeverre het NEC-plafond voor ammoniak in gevaar zou komen. Dit zou pas in de loop van 2008 inzichtelijk zijn. November 2008 heeft de minister van VROM een brief gestuurd aan de Tweede Kamer waaruit blijkt dat aanpassing van de stallen nodig is om aan het NEC-plafond voor ammoniak te voldoen, en dat derhalve geen uitstel kan worden verleend. Deze brief resulteerde in een discussie met de Tweede Kamer. Geconstateerd werd dat de verplichting vermoedelijk niet zou leiden tot het daadwerkelijk op tijd aanpassen van de stallen. Anderzijds zou uitstel opnieuw tot een passieve houding van de sector leiden waardoor aan het einde van de overgangstermijn opnieuw de situatie zal ontstaan dat het gros van de bedrijven niet kan voldoen. Bovendien bestaat steeds het risico dat Nederland niet aan de NEC-richtlijn kan voldoen. Nederland moet jaarlijks aan Brussel rapporteren. Voldoet Nederland niet dan komt de (inmiddels verleende) derogatie voor de fijnstof (in het kader van de nieuwe Richtlijn luchtkwaliteit) mogelijk in gevaar. Daarnaast ligt er een directe relatie met het NSL in de zin dat bij ongeveer 150 veehouderijen zich een knelpunt voordoet op het gebied van fijnstof (de zogenoemde prioritaire bedrijven). Deze knelpunten zullen in het kader van het NSL vóór medio 2011 moeten zijn opgelost. Vanwege de kosteneffectiviteit ligt het voor de hand te liggen om het treffen van reducerende maatregelen voor fijnstof te combineren met nog te treffen maatregelen voor het reduceren van de ammoniakemissie.

Actieplan Ammoniak Veehouderij

Gelet op bovenstaande heeft de minister van VROM aan de Kamer toegezegd om tezamen met overheden en sector een actieplan op te stellen dat er in moet voorzien dat zo spoedig mogelijk doch uiterlijk aan het einde van de overgangstermijn wordt voldaan aan de emissie-eisen uit het Besluit huisvesting, zodat gedurende de looptijd van dit actieprogramma zal worden voldaan aan de NEC-richtlijn. De eis die de richtlijn stelt aan de ammoniakemissie in 2010 (128 kton) is een tussendoelstelling. De doelstelling voor 2020 is nog niet vastgesteld. Duidelijk is wel dat de ammoniakemissie na 2010 onder de tussendoelstelling van 2010 moet blijven. Dit Actieplan Ammoniak Veehouderij (in het vervolg Actieplan) richt zich op de veehouderijbedrijven die per 1 januari 2010 aan de

emissie-eisen van het Besluit huisvesting moeten voldoen. Daarnaast spreekt het Actieplan zich uit over de wijze waarop de melkveehouderijen op de korte en langere termijn een substantiële bijdrage gaan leveren aan de reductie van de ammoniakemissie.

3 DOELSTELLING

Dit Actieplan heeft tot doel te borgen dat de sector, tot op het niveau van individuele bedrijven, zijn verantwoordelijkheid neemt om de verplichte stalaanpassingen in de periode van 2010 tot 1 januari 2013 door te voeren. Het Actieplan borgt tevens dat de overheid hiervoor de vereiste condities schept.

Het Actieplan kent twee aandachtspunten:

- Huisvesting varkens- en pluimveehouderijen
- Emissiereductie Melkveehouderijen

Huisvesting varkens- en pluimveehouderijen

- a. Het Actieplan biedt een route voor veehouders voor de periode na 2010. Uitgangspunt daarbij is dat veehouders niet langer wachten maar snel overgaan tot het aanpassen van bestaande stallen of het realiseren van saldering, voor zover verplicht.
- b. Deze route wordt gebaseerd op bedrijfsontwikkelingsplannen (BOP's), waarin veehouders aangeven wanneer en hoe zij gaan voldoen aan het Besluit huisvesting
- c. De "optelling" van de plannen toont wanneer welke emissiereductie voor ammoniak door aanpassing van stallen conform het Besluit huisvesting wordt gerealiseerd.
- d. Het Actieplan richt zich op (kengetallen):
  - i. Aantal aangepaste stallen/bedrijven dat voldoet aan de maximale emissiewaarde van het Besluit huisvesting (alle stallen waarvoor de huidige verplichting geldt), rekening houdend met de toegestane wijze van salderen
  - ii. Realisatietermijn (zo kort mogelijk)
  - iii. Behalen van de emissiereductie ammoniak die het Besluit huisvesting beoogt, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 2013.
- e. 2010 blijft in het Besluit huisvesting staan als uiterlijke datum voor realisatie
- f. Handhaving richt zich op het voldoen aan het besluit conform de termijnen en voorwaarden van het daartoe opgestelde landelijke gedoogbeleid.
- g. In dit Actieplan en het landelijke gedoogbeleid is uitgewerkt hoe deze handhaving wordt uitgevoerd. Dit bevat in ieder geval handhaven op de verplichting in het Besluit huisvesting:
  - i. Met bestuurlijke handhaving als niet aan de voorwaarden van het landelijke gedoogbeleid wordt voldaan
  - ii. Op grond van een beknopte uitvoeringsmethodiek.

Huisvesting melkveehouders

Dit Actieplan geeft aan of, wanneer en hoe de melkveehouderijen emissiebeperkende maatregelen moeten treffen. Implementatie zal een aanpassing van het Besluit huisvesting vragen.

Redenen om de melkveehouders om een extra inspanning te vragen zijn:

- De grote bijdrage aan de uitstoot van ammoniak een bijdrage die in de toekomst wellicht verder vergroot door het wegvallen van of het verhogen van het aantal melkquota
- Het wegvallen van de grond voor de (voorwaardelijke) vrijstelling omdat het de melkveehouders niet is gelukt om de emissiereductie via het veevoerspoor te realiseren
- De analyse van het CLM dat met stalaanpassing 25% reductie is te bereiken

- Andere sectoren een gelijke behandeling verwachten (overigens moet hierbij wel aangegeven worden wat "gelijk" in deze situatie is, omdat de sectoren onderling sterk verschillen)

4 DREMPELS BIJ UITVOERING BESLUIT HUISVESTING

Het Actieplan is gericht op het realiseren van de verplichtingen van het Besluit huisvesting. In dit hoofdstuk geven we aandacht aan:

- De drempels: waarom worden de stalaanpassingen bij bestaande stallen niet uitgevoerd?
- Instrumenten om de drempels te slechten

4.1 Drempels voor uitvoering

Drempels om deze verplichtingen te realiseren zijn:

- a. Perceptie bij de veehouders dat het niet zo'n vaart zal lopen met de verplichte aanpassingen van het bedrijf vanwege het Besluit huisvesting. Dit is mede ingegeven doordat de politiek de deur op een kier zet en een stok achter die deur ontbreekt. Tegelijk wordt verondersteld dat bij gemeenten de capaciteit zal ontbreken om op grote schaal te handhaven
- b. Kosten:
  - i. Aanpassing van stalsystemen voor reductie van ammoniakemissie vraagt om investeringen waarvan de perceptie is dat deze niet renderen
  - ii. De sectoren staan financieel onder druk, mede vanwege de vereiste milieu- en welzijnmaatregelen
  - iii. Kredietcrisis leidt mogelijk tot financiële beperkingen
- c. Technische oplossingen kunnen in de toekomst mogelijk nog beter meekoppelen met eisen aan dierwelzijn en reductie van fijnstof.
- d. Veel veehouders zullen de komende jaren stoppen (o.a. door reconstructie)
- e. Andere sectoren dragen onvoldoende bij
- f. Vergunningverlening duurt te lang, zeker wanneer een MER gemaakt moeten worden of een NB-wet vergunning nodig is
- g. Technische oplossingen zijn in ontwikkeling, wachten op opnemen op de Rav-lijst
- h. Onbekendheid met de verplichtingen rond ammoniak
- i. Gering draagvlak voor de Nederlandse verplichtingen (NEC-plafond)

4.2 Instrumenten om drempels te verlagen

Overheden en de sector zetten zich in om het Actieplan te realiseren. Ze zetten daarbij de volgende instrumenten in:

- a. Drempel: Het loopt geen vaart
  - Het Besluit huisvesting (realisatie van stalaanpassingen voor 1 januari 2010) blijft uitgangspunt. Waar nodig worden termijnen voor realisatie verlengd door te gedogen
  - Brief van de Minister van 14 juli 2009 aan gemeenten over doelstelling Actieplan en aankomend gedoogbeleid met voorbeeldbrief voor gemeenten aan veehouders
  - Brief eind oktober met openbaar maken van Actieplan
  - SEPH Noord Brabant plaatst Besluit huisvesting op prioriteitenlijst 2010 en communiceert dit naar andere provincies
  - Terugkoppeling naar gemeenten van status van stalaanpassingen ten opzichte van andere gemeenten (overige gemeenten niet met name genoemd).
  - Stappenplan (inclusief handhaving en communicatie)
  - Via Infomil aanbieden van een Excel-model ter onderbouwing van het BOP

- b. Kosten
  - Communiceren dat het toepassen van intern salderen het gebruik van stimuleringsregelingen (VAMIL/MIA) mogelijk maakt (synergie met stimuleringsregeling fijnstof voor enkelvoudige en gecombineerde luchtwassers).
  - Communiceren van bedrijfeconomische voordelen van stalaanpassingen (voorbeeld: frisse neuzen stallen)
- c. Dierwelzijn en reductie van fijnstof
  - Overzicht van bestaande stalsystemen en hun effect op dierwelzijn en reductie van fijnstof
  - Overzicht van stalsystemen in ontwikkeling en hun effect op dierwelzijn en reductie van fijnstof
- d. Afbouwen en stoppen veehouders
  - Voordelen bieden bij stoppen voor 2013 (2012 voor legbatterijbedrijven), zoals reconstructiegelden (communicatie van bestaande regelingen) en geen verplichtingen in het kader van de BOP. In Bijlage 6 is het provinciale beleid voor de reconstructie kort weergegeven.
  - Voor afbouwende veehouders mogelijkheden bieden voor het treffen van tijdelijke technische maatregelen als balansballen, managementmaatregelen (mits eenvoudig controleerbaar en handhaafbaar), verminderen van het maximaal aantal dieren en uit gebruik nemen van dierrechten.
  -
- e. Bijdrage andere sectoren
  - In dit Actieplan is opgenomen hoe melkveehouders in de periode 2010-2013 en daarna ammoniakemissie gaan reduceren.
- f. Doorlooptijd vergunningverlening, samenloop met verschillende vergunningen
  - Dit Actieplan bevat de aanpak vergunningverlening waarin de behandeling van aanvragen geoptimaliseerd wordt naar:
    - Omvang reductie in 2012/2013
    - Snelheid van de reductie
    - Coördinatie van de verschillende vergunningtrajecten (milieu-, bouwvergunning en NB-wet vergunning)
  - De inwerkingtreding van het Besluit Landbouwactiviteiten maakt dat waarschijnlijk vanaf 1 april 2011 in veel gevallen volstaan kan worden met een melding in plaats van de aanvraag van een milieuvergunning
- g. Ontwikkeling en toepassing nieuwe technische oplossingen
  - De minister van VROM zal een selectie van stalsystemen waarvan deskundigen van de Tac-Rav op grond van het ontwerp inschatten dat deze een voldoende omvang van reductie van ammoniakemissie realiseren, vervroegd en tijdelijk op de Rav-lijst zetten met een conservatief (=hoge) ingeschatte emissiefactor.
  - Het Wesselmansysteem komt bij de eerstvolgende herziening van de Rav-lijst op deze lijst.
- h. Onbekendheid met de verplichtingen rond ammoniak
  - Onderdeel van het communicatieplan is dat de gemeenten in juli 2009 het verzoek hebben gekregen een brief sturen naar de veehouders die onder het Besluit huisvesting vallen over de verplichtingen van het besluit en de voorwaarde van het indienen van een bedrijfsontwikkelingsplan om in aanmerking te komen voor gedoogbeleid.

- i. Gering draagvlak van de Nederlandse verplichtingen (NEC-plafond)
  - De gemeenten zijn in de brief van 14 juli jl. verzocht om de veehouders te informeren over het Besluit huisvesting en het Actieplan. In deze brief is het belang van het halen van het NEC-plafond aangegeven.

5 MEER TIJD VOOR VEEHOUDERS INDIEN NOODZAKE LIJK

Doelstelling van het Actieplan is dat de stalaanpassingen zo snel als mogelijk worden doorgevoerd voor zover dit in redelijkheid gevraagd kan worden. De inschatting is dat het opschuiven van realisatietermijnen de aanpassingen niet dichterbij brengt. Gedogen biedt de mogelijkheid om veehouders redelijke termijnen te geven voor de realisatie van de aanpassingen. Echter, als zij niet voldoen aan de voorwaarden van het gedoogbeleid gelden de termijnen van het huidige Besluit huisvesting en zijn ze direct in overtreding.

5.1 Gedogen

Uit de drempelanalyse blijkt dat een aantal veehouders goede redenen heeft om per 2010 niet te voldoen aan het Besluit huisvesting.

Het gaat hierbij om:

- Een overgangssituatie:
  - er komt regelgeving aan die een stalaanpassing vraagt voor dierwelzijn en fijnstof. De veehouder moet zijn investeringsbeleid hierop kunnen afstemmen.
  - integrale staltechnieken waarmee zowel voldaan kan worden aan eisen voor ammoniak én fijn stof zijn voor sommige situaties op dit moment nog niet beschikbaar
  - de veehouder beëindigt voor 2013 (2012 voor legbatterijbedrijven) de productie.
- Een overmachtsituatie (de aanpassing kan niet eerder gebeuren dan in het Actieplan aangegeven en in het gedoogbeleid opgenomen):
  - de procedure voor de stalaanpassing is ingezet, maar de veehouder kan niet direct aan de slag. Eerst moeten nog vergunningen worden verleend. Dit kan langere tijd in beslag nemen zeker als meerdere vergunningen nodig zijn.
- het achterliggende belang (emissiereductie ammoniak) wordt beter gediend:
  - experimentele stallen (proefstallen) leiden tot innovatie
  - een combinatie van technische maatregelen als balansballen, het voerspoor en (indien nodig) het verminderen van het maximaal aantal dieren (en dierrechten) kan voor stoppende of afbouwende veehouders een alternatief vormen voor stalaanpassing.

Dit zijn geldige redenen om deze veehouders meer tijd te geven. De overheid kan dan besluiten om tijdelijk te gedogen. Voor een dergelijk gedoogbeleid gelden in Nederland stevige randvoorwaarden. Gedogen mag geen regel worden. Het moet zich beperken tot uitzonderingsgevallen. Een "nee-tenzij" dus. Gedogen vereist ook dat zo snel mogelijk aan de regelgeving voldaan wordt. Dus dat de varkenshouders en pluimveehouders zo snel als praktisch mogelijk moeten voldoen aan het Besluit huisvesting. Het Actieplan moet hier in voorzien.

Een nadere toelichting over de eisen die aan gedoogbeleid gesteld worden en de wijze waarop het beoogde gedoogbeleid hieraan voldoet, is opgenomen in bijlage 5.

Incidenteel of categorisch gedogen

Het gaat in het geval van het Besluit huisvesting om veel bedrijven met een verschillende benodigde duur van uitstel. Individuele gedoogbeschikkingen voor al deze bedrijven ligt dan niet voor de hand. Adequater is te kiezen voor categorisch gedogen. Categorisch gedogen is gericht op categorieën van gelijksoortige bedrijven waarbij gedogen geschiedt in de vorm van beleid en niet in de vorm van beschikkingen. Wel moet zoveel mogelijk worden voorkomen dat sprake is van schaduwnormen. Dat gebeurt in dit geval door maximale emissiewaarden onverkort van kracht te laten. Een ander vereiste is dat categorisch gedogen aan democratische controle door vertegenwoordigende lichamen wordt onderworpen. In dit geval gaat het om controle door de Tweede Kamer.

De aanpak is dan het opstellen van categorisch gedoogbeleid waarin op grond van de bovengenoemde redenen om te gedogen en objectieve kenmerken van het bedrijf categorieën benoemd worden met bijbehorende duur van uitstel. Het gedoogbeleid wordt daarom in een afzonderlijke brief aan de Tweede Kamer voorgelegd.

Deze gedoogbrief wordt mede namens het Ministerie van LNV en het Ministerie van Justitie ingediend. Met het opstellen van de gedoogbrief wordt voldaan aan de procedurele eisen die aan gedogen worden gesteld (zie bijlage 5). Het Actieplan is bijlage bij de gedoogbrief van de minister van VROM aan de Tweede Kamer.

Reikwijdte gedoogbeleid

Het voorgestelde gedoogbeleid betreft de periode van 1 januari 2010 tot 1 januari 2013. Voor stoppende bedrijven geldt dat zij op 1 januari 2013 de ammoniakemissiereductie moeten realiseren die overeenkomt met de ammoniakreductie die zij zouden realiseren als zij aan het Besluit huisvesting zouden voldoen. Dit kan ook door het gebruik nemen van dierplaatsen, een maatregel die niet op de Rav-lijst staat. Deze specifieke gedoogsituatie mag maximaal tot 1 januari 2016 optreden. Voor het overige is uitgangspunt dat in beginsel alle bestaande stallen in 2013 voldoen aan het Besluit huisvesting, al dan niet door gebruik te maken van interne saldering.

Het gedoogbeleid is niet van toepassing op veehouderijen die vóór 1 januari 2010 onder de werkingssfeer van de IPPC-richtlijn vielen¹. Op deze bedrijven is het beleid van toepassing dat is neergelegd in de Circulaire wijziging ammoniakwetgeving en uitvoering IPPC-richtlijn van 31 juli 2007, met name bijlage 4 daarvan "Beoordeling vergunningen van IPPC-veehouderijen in relatie tot de datum 30 oktober 2007". Deze bedrijven dienen uiterlijk op 1 januari 2010 aan het Besluit huisvesting te voldoen. Uitzondering hierop vormen bestaande stallen van pluimveebedrijven die na 1 januari 1997 zijn vergund. Deze hoeven pas op 1 januari 2012 aan het besluit te voldoen. Voor deze bedrijven wordt specifiek handhavingsbeleid gevoerd en loopt een afzonderlijke toezichtactie vanuit de VROM-Inspectie in samenwerking met de Inspectie voor de Waterstaat. Daarnaast komen nog enkele speciale situaties voor waarvoor geen gedoogbeleid nodig is omdat daarbij geen sprake is van overtreding van de normen van het Besluit huisvesting. Het betreft:

- Veehouderijen waar dieren worden gehouden volgens de biologische productiemethode of overeenkomstig de algemene voorwaarden van de PVV-regeling scharrelvarkens (zie artikel 3, derde lid, van het besluit).
- Groen Label-stallen en zogenaamde proefstallen vergund vóór 8 mei 2002. Deze stallen voldoen per definitie aan het Besluit huisvesting (zie artikel 2, tweede en derde lid, van het besluit).
- Batterijhuisvesting (opfokhennen, jonger dan 18 weken, en legkippen). Het overgrote deel van bestaande batterijsystemen voldoet aan de voorwaarden van het Besluit huisvesting..

¹ Richtlijn 96/61/EG van de Raad van 24 september 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging, PbEG L 257. De IPPC-richtlijn is van toepassing op intensieve veehouderijen met meer dan 40.000 plaatsen voor pluimvee, 2000 plaatsen voor vleesvarkens (van meer dan 30 kg) of 750 plaatsen voor zeugen.

De toepassing van batterijsystemen voor legkippen is per 1 januari 2012 verboden. Vóór die datum zullen legkippenbedrijven daarom moeten omschakelen naar koloniehuisvesting of grond- of volièrehuisvesting. In het laatste geval zullen ze moeten voldoen aan de maximale emissiewaarden van het besluit. [NB: Schakelen ze niet tijdig over dan ontstaat er alleen strijdigheid met de regelgeving voor dierwelzijn (i.c. het Legkippenbesluit), niet met het Besluit huisvesting.]

- Aangepaste kooisystemen voor legkippen, de zogenaamde verrijkte kooien en de koloniehuisvesting. Voor deze kooisystemen geldt de maximale emissiewaarde voor batterijhuisvesting niet (zie bijlage 1, voetnoot 4, van het besluit).
- Bestaande stalsystemen voor legkippen bij grond- of volièrehuisvesting en voor vleeskuikens en ouderdieren van vleeskuikens die vergund zijn na 1 januari 1997. Voor deze huisvesting loopt de overgangstermijn tot 1 januari 2012 (zie artikel 4, eerste lid, juncto bijlage 2, voetnoot 2, van het besluit).
- Kleine veehouderijen of kleine neventakken van grotere veehouderijen hoeven pas op 1 januari 2013 aan het besluit te voldoen (zie artikel 4, tweede lid, juncto bijlage 2, van het besluit).
- Veehouderijen, voor zover van een dierc ategorie minder dieren worden gehouden dan in bijlage 1 is aangegeven. Daarop zijn de maximale emissiewaarden niet van toepassing (zie artikel 3, tweede lid, juncto bijlage 1 van het besluit).

Het voorgaande betekent overigens niet dat voor bedrijven met Groen Label-stallen, batterijhuisvesting, kleine neventakken e.d. het gedoogbeleid nooit van toepassing kan zijn. In sommige gevallen zullen naast Groen Label-stallen ook andere stallen in de veehouderij aanwezig zijn of - bij een kleine neventak – een hoofdtak met bestaande traditionele stallen. Ook komt het sporadisch voor dat bestaande batterijhuisvesting niet aan de emissie-eisen van het Besluit huisvesting voldoet. Verder kan het soms wenselijk zijn de overgangstermijn die tot 2012 loopt te verlengen tot 2013. In die situaties kan het gedoogbeleid voor de betreffende veehouderijen toch van toepassing zijn.

Het aantal bedrijven dat onder het gedoogbeleid komt te vallen, bedraagt naar schatting ongeveer 4.700. Het merendeel daarvan zijn varkensbedrijven, circa 4.100.

5.2 Inhoudelijke aspecten van het gedoogbeleid

Hoofdlijn van het gedoogbeleid

Zoals hiervoor reeds is aangegeven is er vanwege het grote aantal bedrijven en vanwege de gelijksoortigheid van normovertreding voor gekozen het gedogen vorm te geven door middel van generiek beleid (categorisch gedogen).

Om in aanmerking te komen voor het gedoogbeleid dienen de betreffende veehouderijen vóór 1 april 2010 een bedrijfsontwikkelingsplan bij het bevoegd gezag in te dienen. Aan de hand van de in het bedrijfsontwikkelingsplan vermelde gegevens kan rechtstreeks worden afgeleid tot welke van de hierna vermelde gedoogcategorieën de veehouderij behoort. Als vaststaat tot welke categorie de betreffende veehouderij behoort, geeft het gedoogbeleid aan wanneer de aanvraag van de benodigde vergunningen moet zijn ingediend en wanneer de stalaanpassingen moeten zijn gerealiseerd. Voor de vaststelling van de gedoogcategorie en de daarbij behorende gedoogtermijnen is dus geen afzonderlijke beslissing van het bevoegd gezag vereist. Het bevoegd gezag beperkt zich tot het controleren van het bedrijfsontwikkelingsplan op juistheid en volledigheid en tot het informeren van de veehouders over de van toepassing zijnde gedoogcategorie en bijbehorende termijnen.

Bedrijfsontwikkelingsplan

Veehouders die voor het gedoogbeleid in aanmerking willen komen, moeten vóór 1 april 2010 een plan bij het bevoegd gezag² indienen. Daarin dienen ze de bestaande situatie (zowel de vergunde als de feitelijke) op 1 januari 2010 te beschrijven en aan te geven op welke wijze ze aan het Besluit huisvesting gaan voldoen. Een en ander zal zoveel mogelijk worden gestandaardiseerd. Er wordt een (digitaal) formulier beschikbaar gesteld waarin de veehouder relatief eenvoudig de gewenste informatie kan (laten) invullen. Uit dit 'plan' volgt dan in de meeste gevallen 'automatisch' vóór welke datum de veehouder de benodigde ontvankelijke vergunningaanvragen moet indienen en op welk moment de bestaande stallen aangepast dienen te zijn. Het bevoegd gezag beoordeelt het bedrijfsontwikkelingsplan op juistheid en volledigheid. In geval van onjuiste of ontbrekende gegevens krijgt de veehouder maximaal vier weken de tijd om de juiste of ontbrekende gegevens aan te leveren. Indien de gegevens juist en volledig zijn, bericht het bevoegd gezag de veehouder over het tijdstip dat de vergunningaanvragen moeten zijn ingediend en het tijdstip waarop de aanpassing van de stallen moeten zijn gerealiseerd.

De tijd die ligt tussen het opstellen van het bedrijfsontwikkelingsplan en het indienen van de vergunningaanvragen, kan in de praktijk relatief lang zijn. In die periode kunnen nieuwe en kosteneffectievere stalsystemen beschikbaar komen. In verband daarmee kan het wenselijk zijn een bedrijfsontwikkelingsplan aan deze ontwikkelingen aan te passen. Wijziging van een bedrijfsontwikkelingsplan is daarom tot de indiening van de aanvraag toegestaan, op voorwaarde dat die wijziging niet leidt tot een latere realisatiedatum. Dit geldt mutatis mutandis ook voor tussentijdse wijzigingen van de aanvraag van de vergunning(en).

Gedoogtermijnen

Een gedoogtermijn dient zo kort mogelijk te zijn. Dit is niet alleen in het kader van gedogen zelf van belang, maar ook om de doelstelling van het Actieplan te realiseren, namelijk het bewerkstelligen dat op 1 januari 2010 en daarna het ammoniakplafond op grond van de NEC-richtlijn niet wordt overschreden. De duur van de gedoogtermijn kan verschillen al naar gelang de reden voor het gedogen. De belangrijkste redenen om een veehouderij uitstel te verlenen van de verplichting om aan de eisen van het Besluit huisvesting te voldoen zijn de volgende.

1. Aanpassing van de bestaande stallen vóór 1 januari 2010 is feitelijk onmogelijk vanwege de nog te doorlopen vergunningprocedure of de benodigde bouwtijd.
2. Aanpassing van bestaande stallen is tevens nodig om te voldoen aan de eisen op het gebied van dierwelzijn (Varkensbesluit, Legkippenbesluit).
3. Toepassing van integrale maatregelen op het gebied van ammoniak en fijn stof bij het oplossen van knelpunten op het gebied van luchtkwaliteit (de prioritaire bedrijven in het kader van het NSL).
4. Het bedrijf wordt op korte of middellange termijn beëindigd.
5. Het bedrijf zal worden verplaatst in het kader van een goedgekeurd reconstructieplan.

Daarnaast worden bij het vaststellen van de gedoogtermijnen de volgende uitgangspunten gehanteerd.

1. De bedrijfsontwikkelingsplannen zijn volledig en worden tijdig ingediend.
2. De aanvragen voor de benodigde vergunningen worden op tijd en gelijktijdig, juist en volledig ingediend.
3. De behandeling van de aanvragen vindt gecoördineerd plaats. Indien de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in het tweede kwartaal van 2010 nog niet van kracht is, zorgt het bevoegd gezag zelf voor deze afstemming.

---

² In de regel het college van B & W van de betrokken gemeente.

4. Het besluit of de besluiten over de vergunningverlening worden binnen 26 weken na de datum waarop de aanvraag is ingediend genomen. Indien de vergunningen niet tijdig worden verleend, heeft dat geen consequenties voor de lengte van de realisatietermijn. Als startdatum van deze termijn wordt dan gerekend met de datum dat de vergunningen zijn bekend gemaakt .
5. Met de realisatie van de emissiereducerende maatregelen wordt zo spoedig mogelijk na de verlening van de benodigde vergunningen gestart. De realisatietermijn voor de aanpassing van bestaande stallen bedraagt minimaal 1 jaar gerekend vanaf de datum van vergunningverlening, tenzij vanwege de productiecyclus³ van de betreffende diercategorie een langere termijn noodzakelijk is. Voor nieuwbouw⁴ bedraagt de realisatietermijn minimaal 1,5 jaar, gerekend vanaf de datum van vergunningverlening.
6. Indien om te voldoen aan andere regelgeving (dierwelzijn, emissie fijn stof) de aanpassing van stallen eerder moet worden gerealiseerd dan op grond van voornoemde uitgangspunten zou moeten, dan gelden in beginsel de kortere termijnen die voortvloeien uit die andere regelgeving.

Categorieïndeling Veehouderijen

Aan de hand van de vergunnings situatie op 1 april 2010, de hiervoor genoemde redenen om te gedogen en de gehanteerde uitgangspunten kunnen bij de uitwerking van het dedoogbeleid verschillende categorieën veehouderijen worden onderscheiden.

A. Veehouderijen waarvan de milieuvergunning voldoet aan het Besluit huisvesting

Veehouderijen die op 1 april 2010 reeds beschikken over een milieuvergunning die voldoet aan het Besluit huisvesting, maar waarbij de vergunning nog niet is gerealiseerd, dienen de benodigde stalaanpassingen en eventuele bouw van nieuwe stallen zo spoedig mogelijk uit te voeren. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen veehouderijen die beschikken over de benodigde bouwvergunningen en bedrijven die daarover nog niet beschikken. In dat laatste geval moet de aanvraag om de bouwvergunning tegelijk met het bedrijfsontwikkelingsplan vóór 1 april 2010 worden aangevraagd. In beide gevallen dient de aanpassing van bestaande stallen plaats te vinden vóór 1 juli 2011 en eventuele nieuwbouw van stallen vóór 1 januari 2012.

B. Veehouderijen waarvan de milieuvergunning niet voldoet aan het Besluit huisvesting

Bij veehouderijen waarvan de milieuvergunning op 1 april 2010 niet voldoet aan het Besluit huisvesting wordt onderscheid gemaakt tussen de situatie waar geen samenloop is met wettelijke eisen op het gebied van dierwelzijn en de situatie waar dat wel het geval is. Om de stalaanpassingen vanwege de ammoniakemissie-eisen op een doelmatige wijze te kunnen combineren met de aanpassingen vanwege dierwelzijneisen, gelden in de laatste situatie langere overgangstermijnen dan in de eerste. In de eerste situatie dienen de benodigde vergunningen vóór 1 juli 2010 te worden aangevraagd en dient de aanpassing van bestaande stallen vóór 1 januari 2012 te worden gerealiseerd. Eventuele nieuwbouw van stallen vóór 1 juli 2012. Bij samenloop met dierwelzijneisen worden deze termijnen respectievelijk 1 januari 2011, 1 juli 2012 en 1 januari 2013.

Naar verwachting zal in het eerste kwartaal van 2011 het nieuwe Besluit landbouwactiviteiten van kracht worden. Daarmee zal voor de meeste veehouderijen die

³ Onder de lengte van de productiecyclus wordt in dit Actieplan verstaan die periode die nodig is om de productie van een koppel dieren af te ronden waarna zij worden vervangen door een nieuw koppel. Voor de legpluimvee sector omvat de productiecyclus niet een eventuele verlenging door de dieren in de rui te brengen.

⁴ Onder nieuwbouw wordt in dit Actieplan verstaan, de bouw van een nieuwe stal of de uitbreiding van een bestaande die nodig is om (via interne saldering) te voldoen aan het Besluit huisvesting.

niet onder de reikwijdte van de IPPC-richtlijn vallen, de milieuvergunningplicht worden opgeheven. In dat geval hoeven de veehouderijen waarbij sprake is van samenloop met de dierwelzijnseisen - op voorwaarde dat ze niet uitbreiden tot boven de drempelwaarden van de IPPC-richtlijn - geen vergunningaanvraag in te dienen, maar kunnen dan volstaan met het doen van een melding. Dit moet vóór 1 april 2011 gebeuren.

C. Veehouderijen die op korte of middellange termijn worden beëindigd of worden verplaatst in het kader van een reconstructieplan

De veehouderijen die op termijn zullen worden beëindigd en die niet voldoen aan het Besluit huisvesting, geven in het bedrijfsontwikkelingsplan aan wanneer de beëindiging plaats zal vinden (op zijn laatst per 31 december 2015). Ten aanzien van veehouderijen die op korte termijn worden beëindigd, is het gezien de kosten en baten van de maatregelen niet doelmatig om te eisen dat de bestaande stallen gaan voldoen aan het Besluit huisvesting. Onder bepaalde voorwaarden hoeven deze stoppende bedrijven geen stalaanpassingen uit te voeren. De beëindiging moet dan plaatsvinden vóór 1 januari 2013 en indien het bedrijf vergunningplichtig is, dient vóór die datum een verzoek om intrekking van de vergunning te worden ingediend. Daarnaast mag een te beëindigen bedrijf na 1 januari 2010 zijn veebestand niet meer uitbreiden. Veehouderijen die pas na 1 januari 2013 worden beëindigd, dienen uiterlijk per 1 januari 2013 emissiereducerende maatregelen te treffen waarmee dezelfde reductie van de ammoniakemissie wordt gerealiseerd als wanneer zou worden voldaan aan de eisen van het Besluit huisvesting. Deze maatregelen kunnen bestaan uit de gangbare emissiereducerende maatregelen die in de Regeling ammoniak en veehouderij zijn opgenomen, maar ook uit alternatieve maatregelen zoals voeradditieven en het afstoten van vee. Over de toepasbaarheid van deze maatregelen en de voorwaarden waaronder deze mogen worden toegepast, worden nadere afspraken gemaakt tussen de partijen die bij de uitvoering van het Actieplan zijn betrokken.

Voor veehouderijen die vóór 1 januari 2016 verplaatst worden in het kader van een goedgekeurd reconstructieplan en die niet voldoen aan het Besluit huisvesting, geldt mutatis mutandis hetzelfde als voor de te beëindigen bedrijven. In het bedrijfsontwikkelingsplan geven ze aan wat de vermoedelijke datum van verplaatsing zal zijn en overleggen ze bovendien de overeenkomst waarin de verplaatsing met de reconstructiecommissie is vastgelegd. Bedrijven waarbij de verplaatsing vóór 1 januari 2013 gerealiseerd wordt, hoeven op de 'oude' locatie geen emissiereducerende maatregelen te treffen om te voldoen aan het Besluit huisvesting. Als de verplaatsing echter na die datum plaatsvindt, dan dienen wel emissiereducerende maatregelen genomen te worden op de 'oude' locatie. Dit kunnen reguliere technische maatregelen zijn of alternatieve zoals hiervoor bij de te beëindigen bedrijven is aangegeven.

D. Overige veehouderijen

Naast de hiervoor genoemde situaties kunnen zich nog enkele bijzondere situaties voordoen, die in de praktijk echter relatief weinig zullen voorkomen. Het gaat daarbij om de volgende drie situaties.

- Veehouderijen waarvan de milieuvergunning op 1 januari 2010 wel voldoet aan het Besluit huisvesting maar op 1 januari 2012 niet meer. Dat komt voor bij kippenbedrijven met stallen die vergund zijn na 1 januari 1997. Indien deze bedrijven uitstel van de termijn van 1 januari 2012 wensen, zullen ze dat door middel van een bedrijfsontwikkelingsplan vóór 1 april 2010 te kennen moeten geven. De aanvraag voor de benodigde vergunningen zal dan vóór 1 juli 2011 moeten gebeuren en de realisatie van de stalaanpassingen vóór 1 januari 2013. Indien in een dergelijke situatie het bedrijf geen verlenging van de overgangstermijn vraagt, valt het formeel gezien niet onder het gedoogbeleid. Wel zullen gemeenten deze bedrijven in het kader van het Actieplan bedrijven

adviseren om tijdig (uiterlijk op 1 juli 2010) een aanvraag in te dienen en daarbij rekening te houden met de lengte van de productiecyclus.

- Veehouderijen in een zone rond een voor verzuring gevoelig natuurgebied waarvan nog niet duidelijk is of dat gebied door de provincie als zeer kwetsbaar gebied als bedoeld in de Wet ammoniak en veehouderij zal worden aangewezen. Ook in deze situatie dient de aanvraag van de benodigde vergunningen vóór 1 juli 2011 plaats te vinden en de realisatie van de stalmaatregelen vóór 1 januari 2013.
- Veehouderijen die een prioritair knelpunt vormen in het kader van het NSL. Dit betreft over het algemeen grotere pluimveebedrijven die onder de IPPC-richtlijn vallen. Naar schatting zullen hoogstens 70 bedrijven onder het onderhavige gedoogbeleid kunnen vallen. Een deel van deze bedrijven zal bij het oplossen van de knelpuntsituatie kiezen voor een integrale maatregel, waarmee tegelijkertijd kan worden voldaan aan het Besluit huisvesting. In dat geval gelden de termijnen die bij de uitvoering van het NSL met de betreffende veehouders worden gemaakt.

Gedetailleerd overzicht per categorie

- A.1. Milieuvergunning in overeenstemming met Besluit huisvesting en bouwvergunning verleend:
- Realisatie aanpassing bestaande stallen vóór 1-07-2011 (of een latere datum als dat vanwege de lengte van de productiecyclus nodig is, maar niet later dan 1-01-2012) en van nieuwbouw vóór 1-01-2012.
- A.2. Milieuvergunning in overeenstemming met Besluit huisvesting, maar (nog) geen bouwvergunning verleend⁵:
- Aanvraag bouwvergunning (indien dat nog niet is gebeurd) vóór 1-04-2010.
  - Realisatie aanpassing bestaande stallen vóór 1-07-2011 (of een latere datum als dat vanwege de lengte van de productiecyclus nodig is, maar niet later dan 1-07-2012) en van nieuwbouw vóór 1-01-2012.
- B. Milieuvergunning niet in overeenstemming met Besluit huisvesting:
- B.1 Geen samenloop met wettelijke eisen dierwelzijn⁶:
- Aanvraag vergunningen vóór 1-07-2010.
  - Realisatie aanpassing bestaande stallen vóór 1-01-2012 (of een latere datum als dat vanwege de lengte van de productiecyclus nodig is, maar niet later dan 1-01-2013) en voor nieuwbouw 1-07-2012.
- B.2 Wel samenloop met wettelijke eisen dierwelzijn⁷:
- Aanvraag vergunningen vóór 1-01-2011⁸.
  - Realisatie aanpassing bestaande stallen vóór 1-07-2012 en nieuwbouw vóór 1-01-2013.

Bijzondere categorieën, waarbij ten opzichte van de hiervoor beschreven categorieën afwijkende termijnen gelden.

⁵ Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen een situatie, waarbij de aanvraag in behandeling is en de situatie dat nog geen bouwvergunning is aangevraagd.

⁶ Deze categorie heeft vooral betrekking op kippenbedrijven (legkippen niet-batterij, vleeskuikens en vleeskuikenouderdieren) met stallen die vóór 1-01-1997 vergund zijn.

⁷ De samenloop met wettelijke eisen voor dierwelzijn is alleen relevant voor de diercategorieën biggenopfok en vleesvarkens (leefoppervlak) en zeugen (groepshuisvesting).

⁸ Indien vóór 1 oktober 2010 bekend is gemaakt dat het toekomstige Besluit landbouwactiviteiten uiterlijk op 1 april 2011 in werking treedt, hoeven de bedrijven die niet uitbreiden tot boven de IPPC-grens geen milieuvergunning aan te vragen, maar moeten deze vóór 1 april 2011 een ontwerp-melding indienen.

- C. Bedrijven die op korte of middellange termijn willen stoppen of verplaatsen in het kader van een reconstructieplan:
- C.1 Bedrijven die vóór 2013 stoppen:
- Stoppen en zo nodig intrekken milieuvergunning vóór 1-01-2013 (maar bij legkippen in batterijen vanwege dierwelzijn vóór 1-01-2012).
  - Vanaf 1-01-2010 is geen uitbreiding van het veebestand toegestaan.
- C.2 Bedrijven die ná 2013 stoppen:
- Stoppen en zo nodig intrekken milieuvergunning uiterlijk vóór 1-01-2016.
  - Vanaf 1-01-2010 is geen uitbreiding van het veebestand toegestaan.
  - Treffen uiterlijk op 1-01-2013 emissiereducerende maatregelen, zodat op die datum dezelfde reductie wordt gerealiseerd als wanneer zou worden voldaan aan het Besluit huisvesting. Dit mogen alternatieve maatregelen zijn zoals voeradditieven en het afstoten van vee.⁹
- C.3 Realisatie verplaatsing vóór 2013:
- Aanvraag vergunningen voor de nieuwe locatie vóór 1-07-2011¹⁰ (of zoveel eerder als nodig is vanwege de lengte productiecycclus).
  - Realisatie vóór 1-01-2013.
- C.4 Realisatie verplaatsing ná 2013:
- Uiterlijk op 1-01-2013 worden op de 'oude' locatie emissiereducerende maatregelen getroffen, zodat op die datum dezelfde reductie wordt gerealiseerd als wanneer zou worden voldaan aan het Besluit huisvesting. Dit mogen alternatieve maatregelen zijn zoals voeradditieven en het afstoten van vee.
- D. Overige veehouderijen
- D.1 Milieuvergunning op 1-01-2010 wel, maar op 1-01-2012 niet in overeenstemming met Besluit huisvesting¹¹:
- Bedrijf heeft een verlenging van de overgangstermijn nodig (bijv. vanwege de lengte van de productiecycclus):
- Aanvraag vergunningen vóór 1-07-2011¹⁰ (of zoveel eerder als nodig is vanwege de lengte productiecycclus).
  - Realisatie vóór 1-01-2013.
- D.2. Bedrijven in zone rond een voor verzuring gevoelig natuurgebied waarvan nog niet duidelijk is of dat gebied door de provincie als zeer kwetsbaar gebied als bedoeld in de Wet ammoniak en veehouderij zal worden aangewezen:
- Aanvraag vergunningen vóór 1-07-2011¹⁰ (of zoveel eerder als nodig is vanwege de lengte productiecycclus).
  - Realisatie vóór 1-01-2013.
- D.3. Bedrijven die een prioritair knelpunt vormen in het kader van NSL en voor de emissiereductie voor fijn stof en ammoniak kiezen voor integrale maatregelen:

---

⁹ Indien het bedrijf tussentijds besluit om toch niet te stoppen, dient het uiterlijk op 1 januari 2016 te voldoen aan het Besluit huisvesting.

¹⁰ De derogatie voor uitstel van de kwaliteitseisen voor fijn stof loopt tot 10 juni 2011. Indien om te voldoen aan de normen voor fijn stof wordt gekozen voor afzonderlijke maatregelen, is deze categorie niet van toepassing

¹¹ Deze categorie heeft betrekking op kippenbedrijven (legkippen niet-batterij, vleeskuikens en vleeskuiken-ouderdieren) met stallen die na 1-01-1997 vergund zijn.

- Aanvraag vergunning(en) overeenkomstig afspraken in kader uitvoering NSL.
- Realisatie overeenkomstig afspraken in kader uitvoering NSL¹⁰.

Bijzondere situaties en voorwaarden

Bij de vergunningverlening kunnen zich situaties voordoen waarbij de kans groot is dat de vergunningverlening niet binnen de termijn van 26 weken kan worden afgerond. Dit is vooral aan de orde indien vanwege een voorgenomen uitbreiding een milieu-effectrapportage moet worden gemaakt, een beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is of een wijziging van het bestemmingsplan is vereist. In deze situaties bestaat het risico dat de aanpassing van de bestaande stallen niet vóór 2013 kan worden gerealiseerd. Om dit risico zoveel mogelijk te voorkomen, worden in het kader van het gedoogbeleid bijzondere voorwaarden gesteld waaraan in die situaties moet worden voldaan om voor het gedoogbeleid in aanmerking te komen. Deze voorwaarden worden hierna beschreven. Ze zijn niet bedoeld om de uitbreidingsmogelijkheden van veehouderijen in te perken, maar om te waarborgen dat bestaande stallen op 1 januari 2013 ook daadwerkelijk aan de eisen van het Besluit huisvesting voldoen. Dat kan wel tot gevolg hebben dat een voorgenomen uitbreiding niet in één keer maar in fasen zal moeten worden gerealiseerd.

1. Een uitbreiding van een veehouderij mag niet zodanig van omvang zijn dat de uitbreiding MER-plichtig¹² wordt, tenzij:
  - a. op het moment van bekendmaking van het gedoogbeleid reeds een startnotitie is opgesteld;
  - b. een verkorte procedure voor de MER (aanmeldingsnotitie) kan worden doorlopen; of
  - c. het bevoegd gezag in het kader van een verplichte MER-beoordeling¹³ heeft besloten dat een MER moet worden opgesteld.
2. Indien de veehouderij binnen de invloedssfeer ligt van een voor ammoniakdepositie gevoelig Natura 2000-gebied of een beschermd natuurmonument, mag een eventuele uitbreiding van de veehouderij niet leiden tot een toename van de ammoniakdepositie op dat gebied ten opzichte van de ammoniakdepositie die het feitelijk gebruik op 7 december 2004 veroorzaakte. Deze voorwaarde geldt niet, indien:
  - a. op het moment van bekendmaking van het gedoogbeleid reeds een Natuurbeschermingswetvergunning was aangevraagd;
  - b. bij de aanvraag van de vergunning(en) wordt aangetoond dat de extra depositie wordt gecompenseerd door op toegestane wijze te salderen; of
  - c. op het moment dat de aanvraag van de vergunning(en) wordt ingediend uit een vastgesteld beheerplan blijkt dat de uitbreiding mogelijk is.
3. De wijziging of uitbreiding van de veehouderij mag niet in strijd zijn met het vigerende bestemmingsplan, tenzij:
  - a. op het moment van bekendmaking van het gedoogbeleid al een verzoek tot aanpassing van het bestemmingsplan was aangevraagd; of
  - b. de gemeente binnen vier weken na het indienen van de aanvragen van de vergunning(en) heeft aangegeven aan de gevraagde wijziging van het bestemmingsplan te willen meewerken.

¹² De drempelwaarden van de MER-plicht volgens de bijlage bij het Besluit milieu-effectrapportage 1994, onderdeel C 14: de activiteit heeft betrekking op meer dan 85.000 plaatsen voor vleeskuikens, 60.000 plaatsen voor legkippen, 3.000 plaatsen voor vleesvarkens of 900 plaatsen voor zeugen.

¹³ De drempelwaarden van de MER-beoordeling volgens de bijlage bij het Besluit milieu-effectrapportage 1994, onderdeel D 14: de activiteit heeft betrekking op 60.000 of meer plaatsen voor vleeskuikens, 45.000 of meer plaatsen voor legkippen, 2.200 of meer plaatsen voor vleesvarkens of 350 of meer plaatsen voor kraamzeugen.

Uitzonderingen

In beginsel vloeit uit de categorie-indeling voort welke termijnen voor een bedrijf gelden voor het indienen van een (ontvankelijke) vergunning en het realiseren van emissiereducerende maatregelen. In sommige situaties zal het echter niet redelijk zijn het bedrijf aan deze termijnen te houden. Daartoe bestaat met name aanleiding als de veehouder zich niet aan de gestelde termijnen kan houden door oorzaken die buiten zijn macht liggen. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het bevoegd gezag er niet in slaagt de benodigde vergunningen tijdig te verlenen of wanneer een derde belanghebbende beroep instelt tegen de verleende milieu- of bouwvergunning. Ook zou het kunnen voorkomen dat realisatie van de emissiereducerende maatregelen binnen de gestelde termijn onmogelijk blijkt vanwege extreme weersomstandigheden of faillissement van de bouwer of leverancier van het stalsysteem. In deze gevallen ligt het voor de hand dat het bevoegd gezag de periode van gedogen in overleg met de veehouder met een redelijke termijn verlengt. Financiële overwegingen zijn evenwel geen reden voor aanvullend uitstel in het kader van het gedoogbeleid. Ook wanneer de vertraging in de vergunningverlening te wijten is aan een gebrek aan medewerking van de aanvrager of wanneer het weigeren van een vergunning of het instellen van beroep tegen een verleende vergunning toe te rekenen is aan de opstelling van de aanvrager zelf, is er geen reden om aanvullend uitstel te verlenen.

Milieuvoorwaarden

In de milieuvergunning kunnen voorwaarden worden gesteld met het doel de nadelige gevolgen voor het milieu van het gedoogbeleid zoveel mogelijk te beperken. Deze voorwaarden zouden kunnen bestaan uit maatregelen op het gebied van de bedrijfsvoering of het aanbrengen van tijdelijke emissiereducerende voorzieningen in een stal, indien dat gezien de kosten redelijkerwijze mogelijk is. Overigens wordt ervan uitgegaan dat de veehouders zich in het kader van een goede landbouwpraktijk zullen inspannen om via managementmaatregelen zoals het regelmatig schoonmaken van de stalvloeren e.d. de emissie van ammoniak zoveel mogelijk te beperken.

Relatie met Natura2000

Natura2000 vereist een aanzienlijke ammoniakemissiereductie op de langere termijn. Doel daarbij is de depositie van ammoniak zover te reduceren dat de instandhoudingdoelstellingen voor de betreffende natuurgebieden kunnen worden gerealiseerd. Hiervoor wordt per Natura2000-gebied een beheerplan opgesteld. Vooruitlopend op de totstandkoming van de beheerplannen stellen sommige provincies beleidsregels op voor de vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Probleemstelling

Het Besluit huisvesting vraagt om de toepassing van de best beschikbare technieken (BBT). Dit is een basisniveau waaraan alle bedrijven moeten voldoen. Gezien de hoge stikstofbelasting in de Natura2000-gebieden zal dit basisniveau over het algemeen onvoldoende zijn om de natuurdoelstellingen te realiseren. Dit kan leiden tot situaties waarbij voor aanpassingen in het kader van het Besluit huisvesting wel een milieuvergunning wordt afgegeven, terwijl de aanpassingen niet voldoen aan de eisen onder de Natuurbeschermingswet. Het bevoegde gezag moet dit beoordelen op basis van een vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet. Op dit moment worden dergelijke aanvragen aangehouden omdat er geen bruikbaar toetsingskader beschikbaar is (of beleidsregels) op grond waarvan kan worden vastgesteld of de voorgenomen activiteiten leiden tot significante effecten op Natura2000-gebieden. Als significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, dient een zogeheten 'passende beoordeling' te worden uitgevoerd. Daarvoor is veelal uitgebreid nader onderzoek nodig. Dit kan de realisatie van het Actieplan aanzienlijk

vertragen. Deze vertraging is onwenselijk, zowel met het oog op de verplichtingen die volgen uit de NEC-richtlijn (het NEC-plafond voor 2010 mag niet worden overschreden) als met het oog op het halen van de natuurdoelstellingen die voortvloeien uit de Habitatrichtlijn. Bovendien kan dit de juridische houdbaarheid van de beheerplannen aantasten, aangezien deze plannen gebaseerd worden op een ontwikkeling in de ammoniakdepositie uitgaande van de situatie dat de intensieve veehouderij ten minste voldoet aan het Besluit huisvesting. Het risico bestaat daarom dat het Actieplan en de beheerplannen elkaar in een wurggreep houden. Daarom is het noodzakelijk dat er tijdig duidelijkheid wordt verschaft over de eventuele extra eisen die in het kader van de Natuurbeschermingswet zullen worden gesteld aan veehouderijen.

Crisis- en herstelwet

De Crisis- en Herstelwet (CHW) is 17 november 2009 aangenomen door de Tweede Kamer. De CHW bevat ondermeer een wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998. Het is de verwachting dat deze wet per 1 januari 2010 in werking treedt. Het wetsvoorstel regelt dat veehouders die willen uitbreiden hiervoor geen vergunning onder de NBwet hoeven aan te vragen, indien de depositie van de activiteit door deze handeling niet toeneemt ten opzichte van de referentiedatum (7 december 2004) of de additionele depositie wordt gecompenseerd door aanvullende maatregelen, zoals salderen (salderen van depositie met andere veehouderijen voor de betreffende Natura2000-gebieden of salderen binnen het bedrijf zelf door het toepassen van extra techniek). Hierdoor hebben veehouders de mogelijkheid om tijdig te voldoen aan het Actieplan, daarbij hun activiteiten uit te breiden zonder hiervoor een NBwet-vergunning aan te hoeven vragen. Leidt de handeling wel tot een toename van de depositie of wordt deze toename in onvoldoende mate gecompenseerd, dan is een NBwet-vergunning wel vereist en geldt het reguliere regime. Los hiervan krijgt het bevoegd gezag de mogelijkheid om preventieve maatregelen of herstelmaatregelen via algemene regels op te leggen ter uitvoering van de Natuurbeschermingswet (om aan de vereisten van de Habitatrichtlijn te voldoen). Belanghebbenden kunnen hiertegen in principe rechtsmiddelen aanwenden (bezwaar en beroep). Verder beschikken de provincies over een aanschrijvingsbevoegdheid. Deze (ingrijpende) bevoegdheid staat los van eventuele handelingen als stalaanpassingen en het staat het bevoegde gezag vrij om op elk moment van deze bevoegdheid gebruik te maken.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Een tweede relevante ontwikkeling is de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Bij de inwerkingtreding van de Wabo wordt een groot aantal vergunningen (inclusief de NB-wet vergunning) en ontheffingen samengevoegd tot één vergunning (de omgevingsvergunning) en komt men via één proceduregang tot één besluit. Er is ook slechts één bevoegd gezag (en één loket voor aanvraag en informatie) dat voor het geheel verantwoordelijk is (bij de veehouderijen zal dat meestal de gemeente zijn). Verder is het mogelijk om de aanvraag (veehouder) en de afhandeling (gemeente) van het dossier digitaal te doen. De daadwerkelijke inwerkingtreding van de Wabo is met name relevant voor het geval dat de Crisis- en herstelwet niet per 1 januari 2010 in werking zou treden. In die situatie zal bij wijziging van een veehouderij namelijk naast een milieuvergunning (en bouwvergunning) veelal ook een afzonderlijke Nbwet-vergunning nodig zijn, waardoor zich afstemmingsproblemen kunnen voordoen.

Er wordt gestreefd naar een inwerkingtreding van de Wabo per 1 april 2010.

Invloed van de wetgeving

De inwerkingtreding van de CHW maakt de relatie tussen dit Actieplan en Natura 2000 duidelijk. Veehouders weten in welke gevallen zij een NB-wet vergunning moeten aanvragen. Eventuele duidelijkheid over pieksaneringen en aanschrijvingen ontstaat nadat LNV het instrument voor de ecologische onderbouwing van de beheerplannen

heeft opgeleverd. Dit is gepland voor eind 2009. Daarna moeten de provincies het instrument nog toepassen voor hun Natura2000-gebieden. Het is nu nog niet duidelijk hoeveel tijd dat zal vragen. Blijven de volgende aandachtspunten:

1. Sanering van piekbelasting: het ontbreken van duidelijkheid t.a.v. de wijze waarop de piekbelastingen zullen worden gesaneerd, zal tot een afwachtende houding bij de betrokken bedrijven leiden. Hiermee zullen naar verwachting echter slechts een beperkt aantal bedrijven te maken krijgen.
2. Beleid m.b.t. aanschrijvingen: de wijziging van de Natuurbeschermingswet kent de mogelijkheid van aanschrijving door de provincie, waarbij aanvullende of compenserende maatregelen worden voorgeschreven (via een afzonderlijk besluit). Als er geen expliciet en concreet beleid is ontwikkeld door de betreffende provincie, kan dat tot onzekerheid bij de veehouders leiden. Naar verwachting zullen de provincies echter slechts in bijzondere gevallen tot een dergelijk besluit overgaan.
3. Discussie over feitelijke bedrijfssituatie op referentiedatum: bij de wijziging van de Natuurbeschermingswet wordt de referentiedatum met ongeveer 1 jaar vervroegd (van 1 oktober 2005 naar 7 december 2004). Naar verwachting zal er bij de beoordeling van uitbreidingen van veehouderijen veelvuldig discussie ontstaan over de werkelijke veebezetting en stalsituatie op de referentiedatum, omdat deze in veel gevallen zal afwijken van de vergunde situatie op grond van de Wet milieubeheer. Dit zou vertragend kunnen werken.
4. Beschikbaarheid depositie t.b.v. saldering al dan niet via een depositiebank: mede gelet op voornoemde referentiedatum zal uitbreiding van een veehouderij vaak alleen mogelijk zijn via saldering met andere bedrijven of via de depositiebank. Daarvoor is nodig dat voldoende bedrijven depositie 'inleveren', ofwel via directe verkoop aan een uitbreidend bedrijf dan wel aan de depositiebank. Is dat niet het geval dan zal de veehouder willen wachten totdat voldoende depositie ter compensatie van zijn uitbreiding beschikbaar is. Daarnaast moet de depositie ook berekenbaar zijn in relatie tot alle instandhoudingsdoelen van de betrokken habitatgebieden. Tot dusver is een dergelijke berekeningsmethodiek nog niet ter beschikking.
5. Beschikbaarheid (vergaande) emissiereducerende technieken: voor sommige diercategorieën zijn weinig emissiereducerende technieken beschikbaar die verdergaan dan BBT. In dat geval is saldering van deposities de enige mogelijkheid om uit te breiden boven het niveau van depositie op de referentiedatum.

Maximale emissiewaarden

De maximale emissiewaarden voor stalsystemen van varkenshouders en pluimveehouders worden vóór 2013 niet aangepast.

Beschikbaarheid van (proef)stalsystemen

Voor alle situaties zijn voldoende stalsystemen beschikbaar of komen op korte termijn beschikbaar (vleeskuikenbedrijven), die voldoen aan de eisen van het Besluit huisvesting.

Het Actieplan is er op gericht om zo veel mogelijk investeringen voor ammoniak, dierwelzijn en fijnstof te combineren. Voor dierwelzijn is dit zonder meer mogelijk omdat de eisen voor dierwelzijn (zowel huidig geldend als op korte termijn geldend¹⁴) bekend zijn en er stalsystemen beschikbaar zijn om aan deze eisen en aan de eisen voor ammoniakemissie te voldoen.

Voor combinatie van reductie van ammoniakemissie en fijnstofemissie wachten veel pluimveehouders op het beschikbaar komen van gecombineerde luchtwassers. Inmiddels

---

¹⁴ Omschakeling van batterijhuisvesting naar volière of grondhuisvesting en vergroting van minimum oppervlakte voor varkens

is bekend en aan de Tweede Kamer gemeld, dat deze systemen nog op zich laten wachten. Er staan wel enkelvoudige goed functionerende luchtwassers op de Rav-lijst die voor zowel ammoniak als fijnstof aanzienlijke¹⁵ reductie bewerkstelligen. Van de prioritaire bedrijven in het kader van fijnstof zijn er naar schatting 70 niet IPPC-bedrijven. Deze veehouders vallen onder het gedoogbeleid van dit Actieplan. Voor deze bedrijven gaan we er van uit dat de veehouders hun aanpassingen realiseren voor de termijn die de Europese richtlijn Luchtkwaliteit hiervoor stelt (medio 2011). Deze veehouders kunnen de benodigde aanpassingen voor ammoniakreductie tegelijk treffen. Mochten deze veehouders hun stalsystemen niet binnen deze termijn voor fijnstof aanpassen, dan geldt als uiterste datum voor de aanpassing van de stallen voor ammoniakreductie het moment waarop zij deze aanpassingen voor fijnstof alsnog doen. Uiterste tijdstip waarop de stallen aan het Besluit huisvesting moeten voldoen blijft de datum 1 januari 2013.

[Veehouders die vrijwillig de emissie van fijnstof willen realiseren kunnen de beschikbare systemen van de Rav-lijst inzetten.]

Bij de eerstvolgende aanpassing van de Rav-lijst komt voor de diercategorie vleeskuikens het Wesselmansysteem op de lijst. Hiermee komt voor vleeskuikenbedrijven het derde geschikte systeem op de markt.

Een aantal vleeskuikenbedrijven past de warmtewisselaar toe. De fabrikant verwacht dat als neveneffect van de toepassing van dit systeem de emissie van ammoniak vermindert door verlaging van de temperatuur. Het is op dit moment niet de verwachting dat het systeem voldoet aan de emissie-eisen van het Besluit huisvesting. Veehouders met dit systeem zullen dus aanvullende maatregelen moeten treffen.

Een andere veelbelovende technische maatregel die op dit moment wordt bemeaten is het toepassen van balansballen. Naar verwachting zal deze maatregel op korte termijn op de Rav-lijst komen met een voorlopige emissiefactor. De partijen spannen zich ook in om het toepassen van managementmaatregelen controleerbaar en handhaafbaar te krijgen.

5.3 Het gedoogbeleid in stappen

Bij het gedogen is het van belang dat de overheid op grond van inzicht in de situatie van de veehouder kan vaststellen dat gedogen op zijn plaats is. De veehouder geeft via een bedrijfsontwikkelplan (BOP) inzicht in zijn situatie en zijn aanpak om te komen tot de vereiste aanpassing van stallen. De gemeenten beoordelen deze BOP's en geven op grond van de BOP's via landelijke regels uitstel. Voldoet een veehouder na 1 januari 2010 niet aan het Besluit huisvesting en heeft hij per 1 april 2010 geen BOP ingediend dan is de veehouder in overtreding en loopt hij het risico op een handhavings sanctie. De gemeente kan dan besluiten om te handhaven.

Heeft een veehouder wel een BOP ingediend dat voldoet, en hij krijgt uitstel, dan moet hij de stappen van het BOP uitvoeren. Doet hij dit niet of te laat, dan wordt het uitstel ingetrokken en is de veehouder in overtreding. De gemeente kan dan besluiten om te handhaven.

Deze aanpak is hieronder in meer detail uitgewerkt.

Het bedrijfsontwikkelingsplan

Met het modelbedrijfsontwikkelingsplan ziet de veehouder:

- a. aan welke eisen de veehouder moet voldoen om voor gedogen in aanmerking te komen

¹⁵ Reductie biologische luchtwasser: 70% ammoniak, 70% fijnstof; reductie chemische luchtwasser: 90% ammoniak, 30% fijnstof

- b. welke activiteiten de veehouder moet ondernemen en binnen welke termijnen hij deze moet uitvoeren
- c. welke milieuvoorwaarden gesteld worden tijdens de periode van gedogen

Stap 1:

Bedrijven stellen met behulp van het modelbedrijfsontwikkelingsplan een eigen bedrijfsontwikkelingsplan (BOP) op waaruit blijkt dat ze aan de voorwaarden voldoen om in een bepaalde categorie ingedeeld te worden. Zij dienen deze voor 1 april 2010 bij de gemeente in.

Het opstellen van een BOP is eenmalig. Het is een eenmalige kans om gebruik te maken van de overgangsregeling - gedoogbeleid. Wel gaan gemeenten zo flexibel mogelijk om met door de veehouder gewenste aanpassing van het BOP wanneer voortschrijdend inzicht dit nodig maakt. Ook het bijstellen van vergunningen is mogelijk. Deze flexibiliteit mag echter niet leiden tot uitstel van de realisatiedatum van de te nemen maatregelen.

Stap 2:

Na formele indiening van het bedrijfsontwikkelingsplan bekijkt de gemeente of het plan volledig en juist is ingevuld. Is dit niet het geval, dan heeft de veehouder nog vier weken na de dagtekening van de brief van de gemeente hierover de tijd om het BOP aan te vullen/ aan te passen.

Stap 3:

De veehouderij krijgt bericht van de gemeente over:

- de indeling in gedoogcategorie,
- de volledigheid en juistheid van het bedrijfsontwikkelingsplan
- termijnen voor vergunningaanvragen

In specifieke gevallen kan ook een vooroverleg worden gepland. Om het proces niet te vertragen krijgt de veehouder een checklist met punten die van belang zijn om een ontvankelijke (=beoordeelbare) aanvraag in te dienen (gericht op de belangrijkste punten (geur, ammoniak, fijn stof, geluid en plattegrondtekeningen, waarbij geen tegenstrijdigheden of verschil in motivatie van uitgangspunten zijn).

Ook de bedrijven die pas in 2013 moeten voldoen aan het Besluit huisvesting vallen niet onder dit Actieplan, maar worden per 1 januari 2011 wel per brief aan hun verplichtingen herinnerd. De vervolgstappen van dit stappenplan gelden ook deze bedrijven. Uiteraard vindt de controle op realisatie pas na 2013 plaats.

Vergunningen

Stap 4:

Alle benodigde vergunningaanvragen worden conform de Wabo tegelijkertijd ingediend. De vergunningaanvragen worden door de gemeente getoetst op ontvankelijkheid. Ook de gemeente werkt met de checklist voor de ontvankelijkheid. Daarnaast moet de gemeente op een aantal punten de aanvraag kritisch doorlopen en berekeningen checken. Kloppen er punten in de aanvraag niet dan wordt verzocht om aanvullende gegevens. De veehouder wordt in gelegenheid gesteld om binnen vier weken aanvullende gegevens aan te leveren. Is de informatie dan nog niet compleet of klopt deze niet, dan wordt de aanvraag buiten behandeling gelaten (dit is wettelijk al zo geregeld, alleen moet deze werkwijze strikt door de gemeenten worden toegepast) en vervalt het gedoogbeleid voor de veehouder. De gemeente gaat dan het Besluit huisvesting handhaven.

Stap 5:

Als de vergunningaanvragen ontvankelijk zijn, dan leidt dit zo snel mogelijk, en zeker binnen 26 weken tot een definitieve beschikking (nog niet onherroepelijk).

Voorkeurtijdpad: 4 weken beoordeling - ontwerpbeschikking - 6 weken ter inzage - 2 weken verwerken zienswijzen, opstellen en definitief vaststellen beschikking en bekendmaking.

Indien een veehouder tussentijds een vergunningaanvraag wil aanpassen, kan de gemeente daar aan meewerken. De realisatietermijn voor de aanpassing blijft echter ongewijzigd¹⁶.

Stap 6:

Na het verlenen van de milieuvergunning volgt spoedig de bouwvergunning (binnen 4 weken, het geheel binnen 26 weken). Het is voor de ondernemer aan te bevelen om te beginnen met een schetsplan dat wordt voorgelegd aan welstand. Indien dat akkoord is, kan de milieutekening daarop worden afgestemd en heb je achteraf niet het probleem dat bouwplan en milieutekening niet met elkaar in overeenstemming zijn.

Controle en Handhaving

Stap 7:

Gemeente maakt een prioriteitenlijst van te controleren bedrijven:

- bedrijven die geen bedrijfsontwikkelingsplan hebben ingediend, bedrijven die niet de noodzakelijke vergunningaanvragen hebben ingediend (vanaf 1 april 2010 controle);
- bedrijven met niet ontvankelijke vergunningaanvraag (vanaf juli 2010);
- bedrijven die niet tijdig (conform bedrijfsontwikkelingsplan) beschikken over de benodigde vergunningen (vanaf september 2010);
- bedrijven waarvoor de vergunning is verleend, maar niet voldoen aan de voorwaarden van het gedoogbeleid (vanaf april 2011);
- controle op de realisatie: 2012 en eerste half jaar van 2013.
- Controle op het voldoen van afbouwende bedrijven aan de vereiste emissiereductie

Stap 8:

Wanneer een veehouderij op een moment in het gehele traject niet meer voldoet aan het gedoogbeleid, dan wordt teruggevallen op handhaving op grond van het (huidige) Besluit huisvesting (dit besluit wijzigt niet).

Gedoogbeleid voor afbouwende bedrijven

Onder afbouwende bedrijven verstaan we bedrijven die op termijn willen stoppen, maar dit nog niet vóór 2013 willen of kunnen doen. Deze bedrijven moeten per 2013 de emissiereductie per 1 januari 2013 realiseren, die het Besluit huisvesting beoogt. De afbouwende veehouders willen of kunnen niet meer investeren in nieuwe stallen of ingrijpende stalaanpassingen. Zij kunnen kiezen voor snel te treffen technische maatregelen. Met de huidige snel te treffen maatregelen op de Rav-lijst zullen zij de beoogde emissiereductie niet kunnen realiseren. De komende periode wordt hard gewerkt aan nieuwe snel te treffen technische maatregelen als balansballen en voerspoor/managementmaatregelen. De maatregelen zijn veelbelovend. Maar met name de managementmaatregelen zijn moeilijk valideerbaar, controleerbaar en handhaafbaar te krijgen. Het is de bedoeling om deze maatregelen op de Rav-lijst te plaatsen als ze daarvoor voldoende zijn getoetst en de maatregelen voldoen aan de eisen hiervoor.

---

¹⁶ Voorbeeld: Veehouder dient op 31-3-2010 een vergunningaanvraag in. Op 31-6-2010 dient hij een aangepaste vergunningaanvraag in (een beter geschikt systeem is beschikbaar gekomen). De gemeente werkt hier aan mee. De beschikking volgt op 31-12-2010 (binnen 26 weken). De veehouder moet voor 1-10-2011 de aanpassing gerealiseerd hebben (1 jaar nadat de beschikking op de eerste aanvraag op zijn laatst zou zijn afgegeven).

Het is onzeker of de snel te treffen technische maatregelen voldoende zullen zijn voor de veehouders om de beoogde emissiereductie te bereiken. Als dit niet het geval is, dan mag de veehouder de emissie verder reduceren met het verminderen van het maximaal aantal dieren, mits de veehouder de bijbehorende dierrechten uit gebruik neemt tot het moment dat hij definitief stopt met produceren. De maatregel van het verminderen van het maximaal aantal dieren is geldig voor een periode van maximaal drie jaar. Per 1 januari 2016 moet de veehouder zijn gestopt of voldoen via andere technische maatregelen.

De emissiereductie die het Besluit huisvesting beoogt is gerelateerd aan het aantal dierplaatsen dat feitelijk in gebruik is. De emissiefactor moet worden teruggebracht van de huidige emissiefactor naar de maximale emissiefactor van het Besluit huisvesting. Het maximaal aantal dieren mag niet toenemen in de periode na 2010. De milieuvergunning wordt op verzoek van de veehouder aangepast op het aantal dieren dat per 1 april 2009 in gebruik was.

Indien de snel te treffen technische maatregelen niet voldoende blijken om aan het Besluit huisvesting te voldoen, dan zal de sector uitwerken hoe voorkomen kan worden dat dierrechten die veehouders eventueel uit gebruik nemen door andere veehouders worden benut. Dit systeem mag niet leiden tot additionele lasten voor overheden. De sector draagt er voor zorg dat het systeem in overeenstemming is met de Meststoffenwet.

De werkwijze voor een afbouwend bedrijf illustreren we met een voorbeeld:

Een afbouwende veehouder heeft een milieuvergunning voor 1500 dieren. Per 1 april 2009 heeft hij 1000 dieren. De huidige stal heeft een emissiefactor van 2,5. De maximale emissiefactor in het Besluit huisvesting bedraagt 1,4.

Stap 1:

In het BOP geeft hij aan op termijn te willen stoppen. Hij dient het BOP in. Als bijlagen stuurt hij mee:

- een kopie van het formulier van de gecombineerde opgave 2009
- een verzoek aan de gemeente om de milieuvergunning aan te passen op het aantal dieren als opgegeven in de gecombineerde opgave 2009

Stap 2:

De gemeente trekt voor 1 juli 2010 ambtshalve de milieuvergunning in voor het aantal dieren dat niet wordt gehouden: in dit geval betreft het $1500 - 1000 = 500$ dieren.

Stap 3:

De veehouder bereidt technische maatregelen voor die hij voor 1 januari 2013 feitelijk treft. We nemen nu even aan dat hij hiermee een emissiereductie realiseert van 40%. Zijn emissiefactor was 2,4 kg per dierplaats. De maximale emissiefactor van het Besluit huisvesting is 1,4. Dit betekent dat hij 44% emissiereductie moet realiseren. Hij komt met de technische maatregelen 4% te kort en moet dus zijn aantal dieren met 4% terugbrengen.

Hij neemt vóór 1-1-2013 zijn dierrechten boven $1000 * (100\% - 4\%) = 960$ dieren uit gebruik. Als de veehouder voor 1000 dieren dierrechten had, dan neemt hij dus de dierrechten voor 40 dieren uit gebruik.

Stap 4:

De veehouder stuurt vóór 1 januari 2013 een kopie van de transactie naar de gemeente.

Stap 5:

De veehouder stopt binnen drie jaar of voldoet per 1 januari 2016 alsnog aan het Besluit huisvesting.

5.4 Toezicht en handhaving

Voor een succesvolle uitvoering van het voorgenomen gedoogbeleid is een adequaat toezicht en een effectieve handhaving onmisbaar. Daartoe wordt in het eerste kwartaal van 2010 door de betrokken toezichhoudende en handhavende instanties een specifiek op dit gedoogbeleid toegesneden handhavingstrategie uitgewerkt. Daarmee wordt beoogd om door middel van een zo doelmatig mogelijke inzet van mensen en middelen een maximaal resultaat te bereiken. In dit kader zal ook worden onderzocht of het wenselijk en mogelijk is het bestaande instrumentarium voor de handhaving van het Besluit huisvesting uit te breiden met de bestuurlijke boete.

Bestuurlijk toezicht en handhaving

Bestuurlijk toezicht en handhaving vindt plaats door het bevoegde gezag dat de milieuvergunning verleent (meestal het college van B & W). De aanpak wordt gebaseerd op de Handhavingsuitvoeringsmethodiek (HUM) zoals beschreven in de brochure 'Helderheid in aanpak' van het Landelijk Overleg Milieuhandhaving. Er wordt zoveel mogelijk een standaard aanpak gevolgd, waarbij wordt aangesloten bij de processtappen bij het uitvoeren van het gedoogbeleid. Daarbij wordt gewerkt met standaardbrieven.

Zoals in paragraaf 3.4 reeds is aangegeven, zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2011 het nieuwe Besluit landbouwactiviteiten van kracht worden. Daarmee zal voor de meeste veehouderijen die niet onder de reikwijdte van de IPPC-richtlijn vallen, de milieuvergunningplicht worden opgeheven. De veehouderijen waarop dit gedoogbeleid van toepassing is, kunnen dan vanaf 2011 bij aanpassing van de stallen volstaan met het doen van een melding, mits ze niet uitbreiden tot boven de drempelwaarden van de IPPC-richtlijn. De gemeenten kunnen de capaciteit die daardoor bij de vergunningverlening vrijkomt, inzetten voor toezicht en handhaving.

Strafrechtelijke handhaving

De inzet van het strafrecht met betrekking tot het niet-nakomen van het gedoogbeleid wordt bepaald door de algemene inzetcriteria van het strafrecht. Dit betekent dat inzet van het strafrecht mogelijk is indien sprake is van een ernstig feit, meervoudige recidive of zodanige concurrentievervalsing dat daardoor aanmerkelijk financieel voordeel is behaald ten opzichte van ondernemers die zich wel aan het gedoogbeleid houden. Of er in een concreet geval daadwerkelijk strafrechtelijke vervolging zal worden ingesteld, wordt door het OM bepaald.

5.5 Monitoring

Gemeenten in Noord Brabant, Gelderland en Limburg leveren vanuit het werkproces van vergunningverlening informatie aan een provinciale openbare database Bestand Veehouderij Bedrijven (BVB). Dit bestand bevat per bedrijf het aantal vergunde dierplaatsen per stalsysteem. Het CBS heeft een database met het aantal bedrijven en dierplaatsen per gemeenten en provincie (meitellingen). Het LEI heeft deze informatie gebruikt om de doelgroepen van het besluit nader te specificeren. Berekend is om hoeveel bedrijven het gaat en hoeveel van de veehouders hun stallen nog moeten aanpassen. De informatie over de doelgroepen en de verleende vergunningen is gebruikt om de effecten van het Actieplan in termen van ammoniakreductie en inzet van mensen bij gemeenten inzichtelijk te maken

In 2009 wordt gestreefd naar het geschikt maken van het (vrijwillig gebruikte) BVB om de inspanningen van gemeenten en provincie voor en de realisatie van de ammoniakreductie door aanpassing van stallen te monitoren (de privacy van bedrijven in acht nemend). Bij voorkeur krijgt de BVB-software de gebruikersoptie om de ingediende BOP's automatisch in te lezen.

Het BVB vormt de basis van monitoring van het Actieplan.

Bijlage 7 geeft een beeld van de te verwachten aantallen vergunningen en emissiereductie.

Voor 1 juli 2010 brengt VROM de consequenties van de bedrijfsontwikkelingsplannen in beeld voor wat betreft de te verwachten aantallen vergunningaanvragen, de realisatietermijnen van de aanpassingen en de te verwachten cumulatieve reductie van ammoniakemissie.

5.6 Communicatie

Er is veel onduidelijkheid geweest bij betrokken partijen over de vraag of de termijn voor realisatie wel of niet verlengd zou worden tot 2013. Reden is de aangenomen motie van de Tweede Kamer die om verlenging van de termijn vroeg, gecombineerd met het antwoord van de Staatssecretaris dat de mogelijkheid tot verlengen afhangt van het kunnen voldoen aan de NEC-richtlijn. De onzekerheden zijn verder toegenomen door vertraging van de totstandkoming van het Actieplan. Om een goede start van de uitvoering van het Actieplan te krijgen is het nodig dat er een intensieve communicatieactie wordt gestart, zodra de inhoud van het Actieplan vaststaat. Deze communicatieactie sluit aan bij het proces van het Actieplan.

Dit proces kent de volgende mijlpalen:

1. behandeling in de TK
2. definitief vaststellen paragraaf melkveehouderij
3. Vervaldatum indienen BOP's
4. Vervaldatum indienen vergunningaanvragen
5. Vervaldatum af te geven beschikkingen
6. Vervaldatum realisatie stalaanpassingen

De laatste drie mijlpalen zijn per gedoogcategorie verschillend.

In dit Actieplan is de hoofdlijn van de communicatie uitgewerkt tot mijlpaal 3.

Periode tot aan behandeling in de TK

Doel:

- Stimuleren om nu alvast aan de slag gaan met voorbereidende handelingen
- Bekendheid van de openbare stukken als gestuurd naar de TK
- Bekendheid van de vervolgstappen

Hoofdboodschap:

- Ga zo snel mogelijk aan de gang want dat scheelt later stress en u kunt uw keuzemogelijkheden in beeld brengen
- Overheid en sector vinden dit een goed plan:
- Het nationale risico in verband met Europese regels wordt afgewend
- Het plan is haalbaar, doelmatig; het sluit zo nauw mogelijk aan bij de mogelijkheden van de individuele veehouders
- Overheid en sector vinden het belangrijk dat het wordt uitgevoerd
- U weet nu wat er waarschijnlijk komen gaat, bereidt u voor

Doelgroep:

- Sector
- Overheden
- Adviseurs

Kanaal:

- Sectorbijeenkomsten (door sector zelf te organiseren)
- Brief aan de gemeenten, update van informatie op Infomil, actieve aankondiging bij de gebruikers van Infomil
- Zakelijk persbericht met inhoud van Actieplan (op het moment dat het Actieplan naar de Tweede Kamer wordt verstuurd)

- Infomil (direct na vaststellen van het Actieplan)
- Middelen sector (VROM streeft naar afspraken met de sector over communicatie van het Actieplan langs hun kanalen)
- Interviewgelegenheden journalisten
- Presentaties
- instructiebijeenkomsten VNG

Periode tot aan vaststellen Actieplan Melkveehouderij

Doelgroep:

- Sector
- Overheden
- Milieubeweging

Kanaal:

- Sectorbijeenkomsten (door sector zelf te organiseren)
- Melkveeacademie: drie bijeenkomsten tussen half en eind november
- Brief aan gemeenten
- Infomil
- Middelen sector
- Interviewgelegenheden journalisten
- Presentaties

6 VERSNELLEN AANBOD NIEUWE STALSYSTEMEN

Het Besluit huisvesting vraagt een stevige inzet van veehouders. Natura2000 gaat nog verder. Veehouders in de omgeving van Natura2000 gebieden kunnen zich alleen maar verder ontwikkelen als zij hun stikstofemissies tegelijk fors terugbrengen. De veehouders hebben daarom groot belang bij technieken die de ammoniakemissie terugbrengen. Op dit moment kost het in de praktijk een paar jaar voordat een nieuwe techniek beschikbaar komt voor veehouders. Reden is dat een nieuw systeem in de praktijk bemeten moet zijn om op de Rav-lijst te kunnen worden gezet. Dit voorkomt dat in de tijd van bemeten er veel systemen geplaatst worden die op grond van de uitkomsten van de bemeting later een te hoge emissiefactor blijken te hebben. Nadeel is wel dat het terugbrengen van de ammoniakemissie vertraagt. Vandaar dat VROM een aanvullende procedure ontwikkelt waarlangs technieken met een "voorzichtige" tijdelijke emissiefactor op de Rav-lijst geplaatst kunnen worden. Het is de bedoeling dat deze aanvullende procedure op zijn laatst in december 2009 in werking treedt.

6.1 Denklĳjn, waarlangs de aanvullende procedure wordt ontwikkeld

Voorwaarden:

Voorwaarde voor tijdelijke opname van een nieuw (nog niet bemeten) stalstelsysteem in de bijlage van de Regeling ammoniak en veehouderij:

- er zijn vier proefstallen beschikbaar (de proefstalfactor¹⁷ van de proefstal ligt uiteraard onder de grenswaarde van Besluit huisvesting).
- de proefstalfactor, die wordt ingeschat door deskundigen van de Technische adviescommissie van de Rav (TacRav) wordt verhoogd met 15% van de emissiegrenswaarde zoals vastgelegd in het Besluit huisvesting (zie methodiek). Deze verhoogde emissiefactor is de tijdelijke factor¹⁸.
- indien deze tijdelijke factor binnen de grenswaarde blijft wordt deze op de Rav geplaatst.
- op de Rav wordt de factor met een eindnoot aangemerkt als tijdelijk
- binnen drie jaar na dagtekening van de beschikking van de vierde proefstal dient er gemeten te zijn aan alle vier de proefstallen en dienen de meetgegevens ingediend te zijn bij het secretariaat van de TacRav.
- indien er niet binnen de gestelde termijn is gemeten wordt de emissiefactor aangepast (voor categorieën met een AMvB grenswaarde naar 'hoger dan' deze grenswaarde of wordt het systeem verwijderd van de bijlage van de Rav. Uiteraard geldt ook: als de metingen ooit wél afgerond worden, dan kan het als nog op de Rav en voor categorieën zonder grenswaarde naar de categorie traditionele of overige huisvesting). Dit betekent dat het systeem bij nieuwbouw niet langer kan worden toegepast
- voor de vier proefstallen blijft zoals altijd de beschikte emissiefactor gelden, voor de overige gebouwde stallen zal bij aanpassing van de milieuvergunning de aangepaste factor gelden (ofwel vergunningen worden niet vanuit overheidswege opengebroken).
- de meetresultaten worden beoordeeld en de tijdelijke factor wordt (indien nodig) aangepast in de Rav.

¹⁷ proefstalfactor: de bijzondere emissiefactor uit de Rav, ofwel de ingeschatte factor ten behoeve van een proefstal als opgenomen in de beschikking

¹⁸ tijdelijke factor: de proefstalfactor plus 15% van de maximale emissiewaarde uit het besluit huisvesting of bij het ontbreken daarvan 15% van de emissiewaarde van de traditionele huisvesting

- Hoe om te gaan met de factoren voor energieverbruik, geur, fijn stof moet ook worden ingekaderd om discussie later te voorkomen.
- na enkele jaren (2014) wordt deze nieuwe systematiek geëvalueerd en eventueel herzien.

Methodiek:

Voor een aantal diercategorieën is een maximale emissiegrenswaarde opgenomen in het Besluit huisvesting. Voor de diercategorieën waar geen maximale emissiewaarde is opgenomen wordt de emissiefactor van de traditionele huisvesting van de betreffende diercategorie als referentie waarde aangehouden. Bij tijdelijk opname wordt de (ingeschatte) proefstalfactor verhoogd ter voorkoming van een onacceptabel milieurisico (zie achtergronden). De verhoging wordt berekend door 15% van de maximale emissiewaarde op te tellen bij de proefstalfactor. In het geval van bijvoorbeeld de diercategorie melkvee betekent dit dat een proefstalfactor wordt verhoogd met 1,4 (9,5 x 0,15) kg/dp/j. Er ontstaan op deze manier drie verschillende situaties die zich voor kunnen doen als proefstallen worden aangevraagd, van het verlenen van proefstallen en het plaatsen van een tijdelijke factor op de Rav tot het niet verlenen van proefstalstatussen (drie voorbeelden):

1. Proefstallen en tijdelijke opname: systeem voor melkvee ingeschat door deskundigen op 8 kg/dp/j voor de proefstallen, wordt opgenomen in de Rav voor 9,4 kg/dp/j ($8 + 9,5 \times 0,15$). Beide factoren zijn onder de 9,5.
2. Wel proefstallen en geen tijdelijke opname: systeem voor vleeskuikens (0,045 in Besluit huisvesting) ingeschat door deskundigen op 0,040 kg/dp/j, proefstallen worden verleend, maar wordt niet tijdelijk opgenomen op de Rav ($0,040 + 0,045 \times 0,15 = 0,047$) Proefstalfactor wel onder de 0,045 berekende tijdelijke factor niet.
3. geen proefstallen en geen tijdelijke opname: systeem voor vleesvarkens wordt door deskundigen ingeschat op 1,5 kg/dp/j, proefstal afgewezen omdat niet voldaan wordt aan de grenswaarde van 1,4 kg/dp/j

De ophoging met 15% is een beleidsmatige keuze op basis van ervaringen met proefstallen en het incalculeren van de milieurisico's. Hierbij is ook in ogenschouw genomen dat een te grote zekerheid nastreven voor de te bereiken emissiereductie het systeem onwerkbaar zou maken.

Aanpassingen/afwijkingen:

- afwijken van de 15% regel is eventueel in de toekomst mogelijk als onderbouwd wordt dat de afwijking van de ingeschatte factor kleiner zal zijn. Deze onderbouwing dient op wetenschappelijke gronden te zijn en ondersteund door een modelmatige benaderingen evenals een gedegen beschrijving. Dit is nu niet mogelijk, omdat geschikte emissie onderbouwende modellen ontbreken. Dit is te zien als een uitnodiging voor de sector om deze modellen te ontwikkelen.
- verhogen van de 15% regel indien de afwijkingen de komende jaren groter blijken te zijn dan in op dit moment ingeschat.

7 OOK MAATREGELEN DOOR MELKVEEHOUDERIJ

Tijdens de behandeling van de Wet ammoniak en veehouderij door de Tweede Kamer in 2001 is een motie (motie Ter Veer) aangenomen om in het Besluit huisvesting geen emissie-eisen voor melkvee op te nemen wanneer er beweiding plaatsvindt en het melkureum-getal beneden een bepaalde waarde ligt. De toenmalige minister van VROM heeft hierop in de Tweede Kamer gezegd dat hij de sector de ruimte geeft om op eigen initiatief via voer tot reductie te komen en ondertussen geen staleisen in het Besluit huisvesting te zullen opnemen.

Daarna heeft LTO de toenmalige Staatsecretaris VROM de toezegging gedaan het melkureum-getal in 2010 te brengen onder 20 mg per 100kg melk.

Inmiddels is bekend dat dit spoor onvoldoende is geïmplementeerd en ten tijde van de evaluatie in 2008 geen substantiële daling van het getal is opgetreden. Omdat het vrijwillige voerspoor niet succesvol is gebleken, staat de rijksoverheid om twee redenen aan de lat om alsnog emissiereducerende maatregelen bij de melkveehouders voor te schrijven. De eerste reden is om onder het landelijke emissieplafond voor ammoniak te blijven. De tweede reden is dat de lasten van ammoniakemissiereductie evenredig verdeeld moet worden over de sectoren die het grootste deel van de emissie voor hun rekening nemen. Doet de melkveehouderij dat niet, dan leidt dat tot weerstand bij de varkens- en pluimveeouders.

Inmiddels is in en rond Natura2000-gebieden de situatie voor melkveeouders veranderd. Willen zij daar hun bedrijf ontwikkelen, dan moeten zij voor het verkrijgen van een Natuurbeschermingswetvergunning aantonen dat zij het natuurgebied niet extra belasten. Dit kunnen zij doen door binnen hun huidige ammoniakemissie te blijven. Deze melkveeouders zijn gebaat bij het toepassen van nieuwe emissiereducerende technieken. Het gaat hierbij om 30% tot 50% van de bedrijven (Trojan-rapport). De risico's voor de samenloop van het Actieplan met Natura2000 zijn beschreven in paragraaf 5.2. Op deze plaats kan volstaan worden met het signaleren dat Natura2000 een positieve impuls betekent voor het ontwikkelen van emissiereducerende technieken bij de melkveehouderij.

7.1 Visie op ammoniakreductie door de melkveehouderij

De betrokken partijen streven naar een melkveehouderij die:

- Zich (ook na 2015) kan blijven ontwikkelen binnen de milieurandvoorwaarden voor ondermeer de emissies van stikstof en fosfaat en broeikasgassen, waaronder het NEC-plafond voor ammoniak.
- Ook op langere termijn overal in Nederland, ook rond Natura 2000 gebieden, door ondermeer het buiten weiden van vee een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid van het platteland -> koeien in de wei
- Nieuwe staltechnieken voor stallen tot zijn beschikking heeft:
  - gericht op het reduceren van de emissie van ammoniak,
  - tegemoet komend aan dierwelzijnseisen
  - tegemoet komend aan de ontwikkelingsbehoefte van bedrijven met name in de buurt van Natura 2000 gebieden
- Een combinatie van voer- en managementmaatregelen kan inzetten om aan milieueisen te voldoen, daarbij zorg dragend voor controleerbaarheid en handhaafbaarheid
- Milieuverplichtingen opgelegd krijgt, die qua haalbaarheid en betaalbaarheid vergelijkbaar zijn met de verplichtingen van andere veehouderijsectoren

7.2 Drempels voor stalaanpassingen en voer/managementmaatregelen

De melkveehouders kunnen emissiearm bouwen. Tot nu toe geldt echter het bezwaar dat er voor melkveehouders een beperkt aantal stalsystemen op de Rav-lijst staat en dat die stallen risico's opleveren voor de poten van het melkvee. Dit is strijdig met de wens van de melkveehouders om het dierwelzijn te verbeteren.

Verder maken de melkveehouders bezwaren tegen het meten van de emissiereductie per melkveehouder via het ureumgetal, omdat dit ureumgetal sterk afhangt van lokale variabelen (zoals percentage van de tijd dat het melkvee in de wei staat).

7.3 Acties richting melkveehouders

Het Actieplan richt zich op:

- Vanaf 2010: het bevorderen van de toepassing van huidige beschikbare stalmaatregelen door melkveehouders
- Vanaf 2012: het toepassen van emissiereducerende technieken voor nieuw te bouwen stallen, die aangemerkt zijn als beste beschikbare techniek. Dit zijn de technieken (stalsystemen) die ammoniakemissie en andere nadelige gevolgen voor het milieu voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk beperken. De technieken moeten – kosten en baten in aanmerking genomen – economisch en technisch haalbaar in melkveehouderij kunnen worden toegepast.

De techniek omvat ook:

- het ontwerp van de techniek
- de wijze waarop de techniek wordt gebouwd en onderhouden
- de wijze van bedrijfsvoering (managementmaatregelen)
- de wijze waarop de techniek buiten gebruik wordt gesteld.

De discussie voor welke stalsystemen dit geldt en hoe "uit te rollen" wordt gedurende 2011 gevoerd.

- Indicatie van maatregelen op termijn van 2012 - 2020
- Organisatie van de discussie over:
  - de begeleiding van de realisatie van het Actieplan
  - lange termijn ontwikkelingen (integrale aanpak, certificering)
- Vanaf 2010: snel toepasbare overige maatregelen:
  - Versnellen innovatie via het bieden van de mogelijkheid van het opnemen van nieuwe systemen op de Rav-lijst met een tijdelijke conservatieve emissiefactor
  - Voerspoor en andere managementmaatregelen:
    - Outputreizen ten aanzien van controleerbaarheid en handhaafbaarheid (zoals BEA/ammoniakmaatlat)
- Het formuleren van een terugvaloptie als de druk op melkveehouders vanuit Natura2000 wegvalt

Deze punten worden uiterlijk begin 2010 verder uitgewerkt.

Andere punten die begin 2010 verder worden uitgewerkt zijn:

- Aanvullen van de Rav-procedure met het onder voorwaarden toekennen van een tijdelijke emissiefactor op Rav-lijst (zie hoofdstuk 6)
- Communicatie over de positie en de belangen van de melkveehouders als het gaat om het treffen van emissiebeperkende maatregelen voor ammoniak:
  - Noodzaak van het beperken van de emissie van ammoniak omwille van het milieu en omwille van gewenste groei van bedrijven
- Ook melkveehouders hebben de afgelopen jaren ammoniakreductie gerealiseerd door de toepassing van emissiearme mestuitrijtechnieken. Op dit punt is er geen onderscheid ten opzichte van de bereikte emissiereductie van het uitrijden van mest die door varkenshouders en pluimveehouders gereduceerd is.

BIJLAGE 1: SJABLOON BEDRIJFSONTWIKKELPLAN

Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting) is op 1 april 2008 in werking getreden. Het Besluit bepaalt dat met ingang van 1 januari 2010 bestaande stallen moeten voldoen aan maximale (ammoniak)emissiewaarden. Op grond van de Wet milieubeheer moeten daarbij de Best beschikbare technieken (BBT) worden toegepast. Niet alleen de vergunning moet voldoen, maar ook de stallen moeten aan de vereisten voldoen.

Op 22 januari dit jaar heeft de Tweede Kamer een overleg gevoerd over het Besluit huisvesting. Met name is gesproken over de datum van 2010 waarop de bestaande stallen moeten voldoen aan dit Besluit. Zoals u uit de landbouwers heeft kunnen vernemen heeft minister Cramer (VROM) met de Kamer een overgangsregeling afgesproken. In de Kamer is nadrukkelijk gesteld dat de veehouderijen niet tot eind 2012 kunnen wachten met de aanpassingen. Er moet een plan van aanpak komen waaruit blijkt dat de noodzakelijke aanpassingen van de stallen voor 31 december 2012 zijn gerealiseerd. Ook moet worden aangetoond dat Nederland aan de Europese afspraken met betrekking tot de National Emission Ceilings (NEC-plafonds)¹⁹ kan voldoen.

Het Actieplan stelt de sector in de gelegenheid om investeringen voor milieu en welzijn gelijk op te laten gaan. Hiermee is het ook mogelijk om rekening te houden met nieuwe systemen voor de vermindering van de fijn stof uitstoot welke in de loop van 2009 / begin 2010 bekend worden.

Hiervoor is gedoogbeleid ontwikkeld. Het gedoogbeleid geeft de randvoorwaarden waaraan de veehouderij moet voldoen om deel te nemen aan het Actieplan. Een van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor gedoog is dat de individuele veehouderijen bedrijfsontwikkelingsplan opstelt waaruit blijkt dat hij de noodzakelijke aanpassingen voor 31 december 2012 realiseert.

Voor wie is dit bedrijfsontwikkelingsplan bedoeld

Dit bedrijfsontwikkelingsplan is bedoeld veehouders waarvan de stallen op 1 januari 2010 moeten voldoen aan het Besluit huisvesting, maar nog niet daadwerkelijk voldoen. Zij kunnen wellicht gebruik maken van het hiervoor aangehaalde gedoogbeleid. Dit geldt niet voor alle veehouders. Het Excel-formulier bevat een schema waarmee u kunt bepalen of u voor het gedoogbeleid in aanmerking komt en of u een BOP moet indienen.

Wanneer u in aanmerking komt voor het gedoogbeleid, dan kunt u daar gebruik van maken door dit bedrijfsontwikkelingsplan in te vullen. Ook als u van plan bent uw bedrijfsvoering af te bouwen en te stoppen dan kunt u gebruik maken van het gedoogbeleid door dit bedrijfsontwikkelingsplan in te vullen.

Het ingevulde formulier voorzien van handtekening stuurt u naar uw gemeente (de afdeling waar ook de milieuvergunningen worden behandeld). Het ingevulde formulier dient uiterlijk 31 december 2009 bij de gemeente binnen te zijn.

¹⁹ In 2001 is Nederland in het kader van de Europese "National Emission Ceilings" richtlijn (Richtlijn 2001/81/EG, PbEG L 309 van 27 november 2001) maximale emissieplafonds aangegaan voor zwaveldioxide, stikstofoxiden, ammoniak en vluchtige organische stoffen ter bestrijding van emissies naar de lucht die verzuring en/of luchtverontreiniging veroorzaken. Wanneer Nederland onvoldoende uitvoering geeft aan deze richtlijn kan (zal) de Europese Commissie Nederland in gebreke stellen.

Wat gebeurt er met het door u ingevulde bedrijfsontwikkelingsplan?

Zodra uw bedrijfsontwikkelingsplan bij de gemeente binnen is gekomen beoordeelt zij of u terecht aanspraak maakt op het gedoogbeleid. Daarvoor gebruikt de gemeente het hiervoor genoemde schema. Daarna controleert de gemeente of het bedrijfsontwikkelingsplan correct is ingevuld (huisvestingssystemen, emissiefactoren, berekeningen van de ammoniakemissie en het toepassen van intern salderen).

Verder controleert de gemeente of u getekend hebt voor dit bedrijfsontwikkelingsplan. Alleen bij ondertekening is het geldig en valt u onder het gedoogbeleid, mits natuurlijk ook hiervoor in aanmerking komt op basis van het eerder aangehaalde schema / beslisboom. Op dat moment hanteert de gemeente het bedrijfsontwikkelingsplan als basis voor het gedogen van uw situatie.

- Indien het niet juist of volledig is dan ontvangt u bericht. U krijgt het verzoek om binnen een maand het BOP te corrigeren, dan wel aan te vullen.

Aanvragen van een vergunningen

Zodra alle bedrijfsontwikkelingsplannen van de veehouderijen binnen zijn (vanaf 1 januari 2010) maakt de gemeente een prioriteitenlijst voor vergunningverlening: bedrijven die eerder of later in de periode 2010 en 2011 de vergunning zal worden verleend. Bij het opstellen van de prioriteitenlijst maakt de gemeente gebruik van een aantal criteria, zoals:

- omvang van uw bedrijf;
- zijn de welzijnseisen waaraan moet worden voldaan voldoende duidelijk;
- zijn er wel of niet voldoende emissiearme systemen beschikbaar.

Het doel is dat vergunningen binnen een periode van een half jaar worden verleend en dat alle vergunningen voor het einde van 2011 zijn verleend zodat u in ieder geval voor het einde van 2012 de nodige aanpassingen aan de stallen kunt realiseren (uw bestaande stallen aanpassen aan de eisen van het Besluit huisvesting).

- Van de gemeente krijgt u bericht voor welke datum u:
  - een aanvraag voor de milieuvergunning en bouwvergunning moet indienen (indiening aanvragen tegelijkertijd = onderdeel van voorwaarden gedoogbeleid)
  - de aanpassing gerealiseerd moet hebben.

Bovenstaande betekent dat u na het indienen van uw bedrijfsontwikkelingsplan verder kunt gaan met het voorbereiden van uw aanvraag om een milieuvergunning en bouwvergunning. In het bedrijfsontwikkelingsplan gaat het alleen om de ammoniak. In de milieuvergunning komen ook andere aspecten aan de orde: zoals geur, fijn stof, geluid, energie. Er moet op relatief korte termijn een ontvankelijke aanvraag van u bij de gemeente worden ingediend. U kunt overwegen om met de gemeente een vooroverleg af te spreken over de in te dienen vergunningaanvragen. Daarbij kunt u ook de aanvraag om de bouwvergunning betrekken en andere vergunningen die wellicht noodzakelijk zijn.

NB. Het is van zeer belangrijk dat u bij het opstellen van het bedrijfsontwikkelingsplan ook al nagaat of alle andere aspecten passend zijn en niet tot een weigering van de milieuvergunning (of een andere vergunning) kunnen leiden. Wanneer dit onverhoopt mocht gebeuren, dan kunt u geen aanspraak meer maken op het gedoogbeleid. Dit kan

betekenen dat de gemeente direct overgaat tot handhaving op basis van uw huidige situatie.

Invullen van dit formulier bedrijfsontwikkelingsplan

Het invullen van dit formulier voor het bedrijfsontwikkelingsplan gaat in twee stappen:

1. De huidige situatie op uw bedrijf overeenkomstig de rechtsgeldige vergunning en aangegeven of deze situatie is gerealiseerd
2. De toekomstige situatie zoals u die voor 2013 gaat realiseren.

Voor het invullen van de toekomstige situatie is een hulptabel beschikbaar wanneer u gebruik maakt van intern salderen. U kunt van de website //websiteadres invoegen// een Excel-formulier downloaden. Dit formulier haalt voor u alle relevante gegevens uit de Rav-lijst en voert de berekening inclusief intern salderen voor u uit.

Bedrijfsgegevens

Achternaam Naam en voorletters van de natuurlijke- of rechtspersoon die het bedrijf uitoefent	tussenvoegsel(s)	voorletter(s)

Bedrijfsadres	
Straat	
Huisnummer	
Postcode	
Plaats	

Postadres	
Straat	
Huisnummer	
Postcode	
Plaats	

1. Huidige situatie (rechtsgeldige vergunning)

Voor het bepalen van de huidige situatie wordt uitgegaan van de huidige, vigerende vergunning. Het betreft een rechtsgeldige vergunning, hetgeen betekent dat ook de bijbehorende bouwvergunning is verleend. Is dit niet het geval, dan is uw vergunning of een deel daarvan niet rechtsgeldig. In dit soort gevallen moet worden teruggevallen op een onderliggende - eerder verleende en rechtsgeldige - milieuvergunning. Wanneer u twijfels heeft over de rechtsgeldigheid van uw milieuvergunning dan adviseren wij u om contact op te nemen met de gemeente om deze te bepalen. Dit kan fouten voorkomen, fouten die tot gevolg kunnen hebben dat uw bedrijfsontwikkelingsplan en vergunningaanvraag niet ontvankelijk worden verklaard waardoor u buiten het gedoogbeleid komt te vallen (en directe handhaving het gevolg kan zijn).

Invultabel 1. Huidige situatie en ammoniakemissie volgens de vigerende rechtsgeldige milieuvergunning

Stal nr.	Huisvestingssysteem - Regeling ammoniak en veehouderij (Rav)				Berekening ammoniakemissie		Datum realisatie (dd-mm-jjjj)	
	Diercategorie	Omschrijving huisvestingssysteem	Rav-code	BWLn timer.	Emissiefactor (kg NH ₃ per jaar)	Aantal dieren		Ammoniakemissie (kg NH ₃)
Totale ammoniakemissie bedrijf - huidige situatie								

2. Toekomstige situatie (voor 2013 te realiseren).

Hieronder vult u de toekomstige situatie in die u voor 2013 gaat realiseren en waarvoor u een vergunning gaat aanvragen. Let op: hetgeen u aanvraagt moet vergunbaar zijn, niet alleen voor ammoniak maar ook voor andere milieuaspecten als geur, fijn stof, geluid etc.. Ook moet u een bouwvergunning kunnen verkrijgen, hetgeen betekent dat deze dit bedrijfsontwikkelingsplan en de daarop volgende aanvraag om een milieuvergunning niet moet leiden tot een vergroting van het bouwblok. Hiervoor moet vrijstelling van het bestemmingsplan worden aangevraagd. Dit traject kost te veel tijd om nog voor 2013 het bedrijfsontwikkelingsplan te kunnen realiseren.

Invullen toekomstige situatie

In onderstaande tabel kan de toekomstige situatie worden ingevuld. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de bestaande stallen en nieuwe stallen ten behoeve van de uitbreiding. Ook kunt u aangegeven of de bestaande stallen worden aangepast of worden vergroot.

Stoppen met de bedrijfsvoering

Wanneer u uw bedrijf wilt afbouwen en beëindigen dan is het niet nodig om de hierna opgenomen tabellen voor de toekomstige situatie in te vullen. U kunt door naar hoofdstuk 4 van dit bedrijfsontwikkelingsplan voor het invullen en ondertekenen van een stoppersverklaring en het bijvoegen van de benodigde bijlagen (copie van gecombineerde opgave 2009 en het verzoek aan de gemeente om de milieuvergunning aan te passen op het aantal dieren als opgegeven in de gecombineerde opgave 2009.

Intern salderen

De Wet ammoniak en veehouderij en in het Besluit huisvesting geeft de mogelijkheid tot intern salderen. Bij interne saldering past u in (een deel van) de bestaande huisvestingssystemen geen BBT toe. De daardoor gemiste ammoniakreductie compenseert u door het toepassen van verdergaande technieken dan BBT in de overige huisvestingssystemen.

U kunt gebruik maken van intern salderen op een bestaande stal verdergaande technieken (bijv. luchtwasser) toe te passen of dit te doen bij een nieuwe stal. Het maakt niet uit waar en hoe u verdergaande technieken gebruikt, als het doel maar wordt bereikt: de hogere emissie van de bestaande stal (deze voldoet niet aan het Bestuit huisvesting) wordt gecompenseerd door een verdergaande reductie in een andere stal. Het resultaat daarvan moet zijn dat de ammoniakemissie van het gehele bedrijf in de toekomstige situatie niet hoger is als de ammoniakemissie die wordt berekend op basis van de emissiegrenswaarden uit het Besluit huisvesting.

Om te bepalen of intern salderen voldoende ammoniakemissie compenseert is invultabel 2A opgenomen. Hiermee wordt de ammoniakemissie van uw bedrijf berekend met de emissiegrenswaarden uit het Besluit huisvesting. Deze bedrijfsemmissie is uw emissieplafond vanwege dit Besluit huisvesting. Het Excel-formulier dat u kunt downloaden berekent de saldering automatisch.

Veehouderijen in de nabijheid van een Wav-gebied

Veehouderijen in een zone van 250 meter van een Wav-gebied hebben te maken met een ammoniakemissieplafond op grond van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Op uitzonderingen na mogen veehouderijbedrijven dit plafond niet overschrijden. Let op: dit plafond is dus een andere dan het hiervoor genoemde plafond dat u berekend op grond van de emissiegrenswaarden van het Besluit huisvesting. De bedrijfsemmissie die u onder

hoofdstuk 1 heeft berekend is doorgaans het emissieplafond voor de Wav (uitzonderingen daargelaten dus).

Veehouderijen in de nabijheid van een Natura 2000 gebied

Veehouderijen in de omgeving van een Natura 2000 gebied komen in aanmerking voor een Natuurbeschermingswetvergunning. In principe heeft een veehouderij altijd invloed op een Natura2000 gebied ook als het op grote afstand ligt. Niet aan te geven is dat er sprake is van een significant effect waarvoor een vergunning noodzakelijk is. Uit recente jurisprudentie blijkt dat al bij een geringe toename van de depositie een vergunning niet kan worden verleend. Hierdoor zijn vele veehouderijen feitelijk op slot komen te zitten. Indien u in de omgeving van een Natura 2000 gebied uw bedrijf heeft, dan adviseren wij u om het volgende af te wegen:

- a. Uw Bedrijfsontwikkelingsplan en vergunningaanvragen te baseren op (ammoniakemissie) standstil en daarmee verzekerd zijn van uw milieuvergunning en deelname aan het gedoogbeleid;
- b. Uw bedrijfsontwikkelingsplan te baseren op uitbreiding en daarmee verhoging van de ammoniakemissie en -depositie op nabijgelegen Natura 2000 gebied met het risico dat u de Nb-vergunning wordt geweigerd en u uit het gedoogbeleid valt (en handhaving van het Besluit huisvesting kan volgen).

Invultabel 2. Toekomstige situatie en ammoniakemissie (voor 2013 te realiseren)

Aankruisen wat van toepassing is:

- het bedrijfsontwikkelingsplan maakt geen gebruik van intern salderen (alle individuele stallen moeten voldoen aan de emissiegrenswaarde van het Besluit huisvesting)
- het bedrijfsontwikkelingsplan maakt wel gebruik van intern salderen
- vul hiervoor ook hulptabel A in voor het berekenen van het emissieplafond op basis van de emissiegrenswaarden uit het Besluit huisvesting.

Huisvestingssysteem - Regeling ammoniak en veehouderij (Rav)						Berekening ammoniakemissie		Status Milieuverg.	Datum	Status bouwvg	Datum
Stal Nr	Dier categorie	Omschrijving huisvestingssysteem + vermelding van de eventuele aanpassing van de stal	Rav-code	BWL nr.	Emiss.f actor (kg NH ₃ per jaar)	Aantal dieren	Ammoniak-emissie (kg NH ₃)	Vergund/ aangevr./ Niet aangevr.	(verg./ verg. aanvr) (dd- mm- jjj)	Vergund / aangevr. / Niet aangevr.	(verg. / verg. aanvr) (dd- mm- jjj)
<i>Bestaande stallen = huidige situatie + de te realiseren aanpassingen van de bestaande stal (bij intern salderen is het aanpassen van de bestaande stal wellicht niet nodig en kan hier volstaan worden met het invullen van de huidige situatie).</i>											
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:									
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:									
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:									
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:									
<i>Nieuwe stallen = uitbreiding ten opzichte van huidige situatie / bestaande stallen - ook een vergroting van een bestaande stal is een nieuwe stal. Geef deze stal een apart stalnummer, bijvoorbeeld 2A als de bestaande stal nummer 2 heeft.</i>											
Totale ammoniakemissie bedrijf - toekomstige situatie											

Hulptabel A. Bepalen maximale ammoniakemissie bedrijf - Besluit huisvesting

Met deze tabel bepaalt u de maximale ammoniakemissie voor uw bedrijf op grond van het Besluit huisvesting. U berekent dus de uw plafond met de emissiegrenswaarden uit het besluit. Daarmee kunt u bepalen of het intern salderen voldoende compensatie biedt.

Voor het invullen van deze hulptabel gebruikt u dezelfde gegevens als in invultabel 2, met dien verstande dat de emissiefactor niet uit de Rav wordt overgenomen, maar de grenswaarde uit het Besluit huisvesting wordt ingevuld. In het Excel-formulier dat u kunt downloaden wordt de informatie uit de Rav-lijst automatisch ingelezen.

Huisvestingssysteem - Regeling ammoniak en veehouderij (Rav)					Besluit huisv.	Berekening ammoniakemissie	
Stal nr.	Diercategorie	Omschrijving huisvestingssysteem + vermelding van de eventuele aanpassing van de stal	Rav-code	BWLnr.	Emissiegrenswaarde (kg NH ₃ per jaar)	Aantal dieren	Ammoniakemissie (kg NH ₃)
<p>Bestaande stallen = huidige situatie + de te realiseren aanpassingen van de bestaande stal (bij intern salderen is het aanpassen van de bestaande stal wellicht niet nodig en kan hier volstaan worden met het invullen van de huidige situatie).</p>							
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:					
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:					
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:					
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:					
<p>Nieuwe stallen = uitbreiding ten opzichte van huidige situatie / bestaande stallen - ook een vergroting van een bestaande stal is een nieuwe stal. Geef deze stal een apart stalnummer, bijvoorbeeld 2A als de bestaande stal nummer 2 heeft.</p>							

Totale ammoniakemissie bedrijf - plafond Besluit huisvesting							

3. Beoordelen van het bedrijfsontwikkelingsplan

Het bedrijfsontwikkelingsplan moet worden beoordeeld. De vraag is of het plan voldoet aan het besluit huisvesting en of huisvestingssystemen voldoen aan BBT. Hiervoor moeten de individuele stallen worden beoordeeld. Dit betekent dat tabel 2 als basis wordt genomen en van een beoordeling wordt voorzien. Daarnaast wordt de status van de vergunningen gecheckt.

Invultabel 3.1 Beoordelen huisvestingssystemen aan emissiegrenswaarden en BBT

		Huisvestingssysteem - Regeling ammoniak en veehouderij (Rav)				Beoordeling huisvesting		
Stal nr.	Diercategorie	Omschrijving huisvestingssysteem + vermelding van de eventuele aanpassing van de stal	Rav-code	BWLn r.	Emissiefactor (kg NH ₃ per jaar)	Emissiefactor is kleiner of gelijk aan de grenswaarde besluit huisvesting	Huisvestingssysteem is wel of niet BBT	Informatie vergunningen
<p>Bestaande stallen = huidige situatie + de te realiseren aanpassingen van de bestaande stal (bij intern salderen is het aanpassen van de bestaande stal wellicht niet nodig en kan hier volstaan worden met het invullen van de huidige situatie).</p>								
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:				☐ kleiner of gelijk ☐ groter	☐ BBT ☐ niet BBT	☐ correct ☐ niet correct
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:				☐ kleiner of gelijk ☐ groter	☐ BBT ☐ niet BBT	☐ correct ☐ niet correct
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:				☐ kleiner of gelijk ☐ groter	☐ BBT ☐ niet BBT	☐ correct ☐ niet correct
		☐ niet aangepast ☐ wel aangepast, ⇒ nieuwe omschrijving:				☐ kleiner of gelijk ☐ groter	☐ BBT ☐ niet BBT	☐ correct ☐ niet correct
<p>Nieuwe stallen = uitbreiding ten opzichte van huidige situatie / bestaande stallen - ook een vergroting van een bestaande stal is een nieuwe stal. Geef deze stal een apart stalnummer, bijvoorbeeld 2A als de bestaande stal nummer 2 heeft.</p>								
						☐ kleiner of gelijk ☐ groter	☐ BBT ☐ niet BBT	☐ correct ☐ niet correct
						☐ kleiner of gelijk ☐ groter	☐ BBT ☐ niet BBT	☐ correct ☐ niet correct
						☐ kleiner of gelijk ☐ groter	☐ BBT ☐ niet BBT	☐ correct ☐ niet correct
						☐ kleiner of gelijk ☐ groter	☐ BBT ☐ niet BBT	☐ correct ☐ niet correct

In bovenstaande beoordeling is het de bedoeling dat alle stalsystemen voldoen aan de emissiegrenswaarden van het Besluit huisvesting en beschouwd worden als BBT. Dan pas kan het bedrijfsontwikkelingsplan als basis dienen voor het gedogen van de huidige situatie. Er kunnen zich situaties voordoen waarmee rekening moet worden gehouden:

- I. Van een of meer van de bestaande stallen is de emissiefactor hoger dan de emissiegrenswaarde uit het Besluit huisvesting. Doorgaans betekent dit dat deze stal niet wordt aangepast en dat met intern salderen wordt gecompenseerd. Om te beoordelen of deze compensatie ook voldoende effect sorteert gebruikt u tabel 3.2.

Tabel 3.2 Beoordeling intern salderen

Nieuwe stallen, ook de vergroting van een bestaande stal moeten altijd aan de grenswaarden voldoen van het Besluit huisvesting voldoen. Dit geldt niet voor de bestaande stallen. In deze gevallen kan worden gecompenseerd door verdergaande reductie op andere stallen binnen het bedrijf. Dit heeft intern salderen. Per saldo mag de bedrijfsemisatie niet hoger zijn dan de maximale emissie bij toepassing van de emissiegrenswaarden. Daarom moeten de resultaten van tabel 2 worden vergeleken met hulptabel A.

Totale ammoniakemissie bedrijf - plafond Besluit huisvesting (hulptabel A)	
Totale ammoniakemissie bedrijf - toekomstige situatie (tabel 2)	
Overschrijding (+) of onderschrijding (-) van het plafond Besluit huisvesting	

- II. In het geval van 'oude' (bestaande) Groen-Labelstallen is de emissiefactor soms hoger dan de grenswaarde. In deze gevallen zijn uitzonderingen onder het Besluit huisvesting en voldoen aan het besluit en zijn te beschouwen als BBT. Dit geldt dus alleen voor de beoordeling van bestaande stallen.
- III. De emissiefactor van de nieuwe stal is hoger dan de emissiegrenswaarde. Dit kan voorkomen, maar dan is het verkeerde stalsysteem gekozen (bijvoorbeeld spoelgoten of een ander verouderd systeem, al dan niet Groen-Label). Betreffende huisvestingssystemen voldoen dus niet aan de grenswaarde en niet aan BBT.
- IV. De emissiefactor van de stal is kleiner of gelijk aan de emissiegrenswaarde, maar het stalsysteem wordt niet beschouwd als BBT. In de praktijk komt dit niet voor, ook luchtwassers worden in de Nederlandse situatie doorgaans als BBT beschouwd. Stalsystemen of proefstallen waarvoor nog geen emissiefactor in de Rav is opgenomen zijn (nog) geen BBT.

Conclusies beoordeling

Op basis van bovenstaande beoordelingstabel kan worden geconcludeerd dat (aankruisen wat van toepassing is):

Emissiegrenswaarden Besluit huisvesting

- Nieuwe stallen voldoen niet aan de emissiegrenswaarden. Hieruit volgt dat het bedrijfsontwikkelingsplan wat betreft emissiegrenswaarden niet voldoet.
- Alle bestaande stallen en nieuwe stallen voldoen aan de emissiegrenswaarden van het besluit huisvesting. Hieruit volgt dat het bedrijfsontwikkelingsplan wat betreft emissiegrenswaarden voldoet.
- Een of meer bestaande stallen voldoen niet aan de emissiegrenswaarden, maar dit zou moeten worden gecompenseerd door intern salderen, zie vervolg ...

Intern salderen

- Intern salderen door het toepassen van verdergaande technieken voldoende compensatie biedt voor de ammoniakemissie uit bestaande stallen die niet worden aangepast aan het Besluit huisvesting. Hieruit volgt dat het bedrijfsontwikkelingsplan wat betreft intern salderen voldoet.
- Intern salderen door het toepassen van verdergaande technieken niet voldoende compensatie biedt voor de ammoniakemissie uit bestaande stallen die niet worden aangepast aan het Besluit huisvesting. Hieruit volgt dat het bedrijfsontwikkelingsplan wat betreft intern salderen niet voldoet.

Best beschikbare technieken (BBT)

- Alle stallen - bestaand en nieuw - voldoen aan BBT. Hieruit volgt dat het bedrijfsontwikkelingsplan wat betreft BBT voldoet.
- Een of meer stallen - bestaand of nieuw - voldoen niet aan BBT. Hieruit volgt dat het bedrijfsontwikkelingsplan wat betreft BBT niet voldoet.

Status realisatie en vergunningen

- De informatie over de status van vergunningverlening is juist. Hieruit volgt dat het bedrijfsontwikkelingsplan wat betreft de status van de vergunningen voldoet.
- Voor een of meer stallen - bestaand of nieuw – ontbreekt de status van de vergunningverlening of is de informatie volgens de informatie van de gemeente onjuist. Hieruit volgt dat het bedrijfsontwikkelingsplan wat betreft de status van de vergunningverlening niet voldoet.

Tot slot: Indien een van de hiervoor aangekruiste onderdelen van de eindbeoordeling leidt tot een negatief oordeel, dan is het bedrijfsontwikkelingsplan onvoldoende basis voor het gedogen van de huidige situatie indien deze niet aan het Besluit huisvesting voldoet. Het is dus zaak dat u het bedrijfsontwikkelingsplan op alle genoemde aspecten beoordeeld en zondig aanpast om tot een complete en juiste aanvraag te komen.

De gemeente zal de door u ingevulde gegevens controleren en nagaan of de door u uitgevoerde beoordeling correct is.

BIJLAGE 2: UITVOERINGSMETHODE HANDHAVING (STAP 2)

Een Handhavings Uitvoerings Methodiek (HUM) dient de relevante informatie voor de uitvoering van de handhaving te bevatten. Volgens de brochure Helderheid in aanpak (LOM, maart 2009) gaat het hierbij om:

1. Beschrijving van het Domein
  2. Standaard Aanpak
  3. Conditie
  4. Praktische zaken
  5. Kennis en Ervaring
1. Deze bijlage bevat onderdeel 2: de standaardaanpak.

Het Actieplan bevat een concept -aanpak die dient als startpunt over overleg met het ministerie van Justitie, het Openbaar Ministerie, VROM-I en de VNG. Dit overleg moet leiden tot de uiteindelijke handhavingsstrategie.

B 2.1 Standaard aanpak

In het vervolg schetsen we de voorgestane standaard aanpak van de handhaving. Hiervoor nemen we als startpunt de processtappen in het uitvoeren van het gedoogbeleid en de noodzakelijke te verlenen vergunningen. Worden deze processtappen namelijk niet of te laat door een veehouder gezet, dan vervalt het gedoogbeleid voor de veehouder en is hij in overtreding van het Besluit huisvesting. De standaard aanpak bevat de situaties van overtreding die kunnen ontstaan en de betreffende wetsartikelen en de interventies.

Situaties, wetsartikelen en interventies

In de beschrijving van de situaties beschouwen we de momenten van het stappenplan waarop er verplichtingen voor de veehouders ontstaan en gecommuniceerd worden. Als deze stappen gezet worden door vergunningverleners, dan geven we ze aan met V1, V2, etc. De mogelijke acties van de veehouders geven we aan met A1, A2, etc. De interventies van de handhavers geven we aan met H1, H2, etc. De documenten worden afgekort met D1, D2, etc. Naast de documenten D1, etc worden er 4 brieven van de gemeente genoemd (brief1- 4). Een en ander is tevens verkort en schematisch weergegeven in de bijgevoegde stroomschema's

Hoofdproces vergunningverlening

V1: **Brief 1** van gemeente aan pluimveehouders met opfokhennen in batterijhuisvesting en veehouders die een milieuvergunning hebben die voldoet aan het Besluit huisvesting, maar **geen bouwvergunning** hebben met de verplichting om voor 1 januari 2010 de benodigde vergunningaanvragen in te dienen.

- **A1: de aanvragen zijn ingediend en ontvankelijk**
  - V2: aanvragen worden binnen een half jaar behandeld
    - D1: vergunningen worden verleend en termijnen voor realisatie worden gegeven (maximaal 1 jaar)
    - D2 (aangetekend): vergunning wordt geweigerd en gedoogbeleid vervalt, controlebezoek wordt aangekondigd, consequenties van een overtreding wordt aangezegd
      - H1: controlebezoek, prioriteit 1, (conform af te spreken handhavingsstrategie)
        - Situatie misverstand zonder schuld bij veehouder:
          - D3: controleverslag en maand kans op herstel
        - Situatie strafbaar:

- D4a: controleverslag, handhavingssanctie; (af te spreken standaardprocedure bestuurlijke handhaving)
- **A2: de aanvragen zijn ingediend maar niet volledig en/of juist**
  - V3: veehouder krijgt een maand om aanvragen volledig en juist in te dienen
    - A2.1 de veehouder dient binnen een maand de volledige en juiste aanvragen in:
      - V2: vergunningaanvragen worden binnen een half jaar afgehandeld
    - A2.2 de veehouder dient de benodigde aanvragen niet volledig en juist in:
      - D3 (aangetekend): gedoogbeleid vervalt en controlebezoek wordt aangezegd
        - H1: controlebezoek, prioriteit 1 (zie verder onder bovenstaande H1)

V2: Brieven (nov 2009) aan alle veehouders die onder het Besluit huisvesting vallen met verzoek tot indienen bedrijfsontwikkelingsplan (BOP). Vier verschillende brieven:

- **Brief 2:** voor de veehouders waarvan de **vergunningen voldoen** (ook na 1 januari 2012)
  - In deze brief wordt vermeld dat de veehouder per 1 januari 2010 geacht wordt de vergunde aanpassingen te hebben gerealiseerd. Mocht dit niet zo zijn dan voldoet de veehouders per 1 januari 2010 niet aan het Besluit huisvesting. Wil hij onder het gedoogbeleid vallen, dan moet hij voor 1 april 2010 een BOP indienen. Als hij dit niet doet dan gaat de gemeente er vanuit dat de veehouder met terugwerkende kracht per 1 januari 2010 aan de eisen voldoet. Is dit dan niet het geval, dan loopt de veehouder het risico op handhaving. De gemeente voegt als bijlage de informatie over de huidige vergunningenstatus als bekend bij de gemeente toe. Tevens voegt de gemeente een verklaring bij waarin de veehouder kan aangeven dat hij aan de eisen van het Besluit huisvesting voldoet (alle eventueel benodigde en vergunde aanpassingen zijn uitgevoerd)
- **Brief 3:** bedrijf **voldoet** wel op 1 januari 2010 maar **niet op 1 januari 2012**,
  - Als in brief 1. Verder wordt in brief 2 de veehouder gevraagd om alle benodigde vergunningaanvragen voor 1 juli 2010 in te dienen, zodat hij voldoende tijd heeft om daarna de aanpassingen uit te voeren en ook per 1 januari 2012 aan het Besluit huisvesting voldoet
- **Brief 4:** Veehouders waarvoor de vergunningen **niet voldoen**
  - Deze veehouders worden gevraagd om een BOP in te dienen en zo spoedig mogelijk de benodigde vergunningen aan te vragen. Verder vermeldt de brief de consequenties als de veehouder de BOP niet indient. De brieven verschillen iets van inhoud, maar de opvolging is hetzelfde. [NB: bedrijven die in 2013 aan het Besluit huisvesting voldoen (conform bijlage 2 van het Besluit huisvesting) vallen niet onder het Actieplan. Ook deze bedrijven moeten per 1 januari 2011 geïnformeerd worden over hun verplichtingen en de noodzaak tot het tijdig aanvragen van vergunningen.]
- **A3: veehouder geeft aan dat de bijlage van de brief niet juist is**
  - V4: overleg binnen 4 weken
- **A4: veehouder constateert dat het eigen bedrijf aan de eisen voldoet en stuurt de verklaring terug**
  - H2: bedrijf wordt opgenomen in regulier toezicht
- **A5: veehouder constateert dat het eigen bedrijf aan de eisen voldoet, maar per 2012 niet meer en stuurt de verklaring terug**

- V5: bedrijf wordt verzocht voor 1 juli 2010 alle vergunningaanvragen te hebben ingediend en wordt opgenomen in regulier toezicht
- A6: de veehouder dient voor 25-2-2009 geen BOP in en stuurt geen verklaring op:
  - V6: versturen herinnering
    - D4: herinneringsbrief per 1-3-2009
- A7: de veehouder dient voor 1 april 2010 geen BOP in en de veehouder stuurt geen verklaring op:
  - H3 In geval van Brief 2 en 3 (bedrijf heeft benodigde vergunningen voor de verplichtingen per 1 januari 2010):
    - D5 (prioriteit 2): aankondiging controlebezoek en aanzegging van risico op handhaving
      - H4 controlebezoek (prioriteit 2)
        - Situatie voldoet :
          - D6: controleverslag waarin melding wordt gemaakt over of de situatie ook in 2012 voldoet
        - Situatie strafbaar:
          - D4a: controleverslag, handhavingssanctie
      - D6 als de situatie per 1 januari 2012 en voor aanpassingen niet alle benodigde vergunningen zijn afgegeven: herinneringsbrief indienen vergunningsaanvragen (1-6-2010) en aanraden als problemen dan overleg zoeken. Aangeven dat per 1 januari 2012 de aanpassingen gedaan moeten zijn en dat per die datum controlebezoeken starten, met aanzegging handhavingssanctie als dan de situatie niet voldoet.
        - D3 (aangetekend) als per 1 juli 2011 niet alle vergunningen zijn aangevraagd: gedoogbeleid vervalt en controlebezoek wordt aangezegd
          - H1 na 1 januari 2012: controlebezoek, prioriteit 1 (zie verder onder bovenstaande H1)
    - H5 In geval van Brief 4 (bedrijf heeft niet de benodigde vergunningen):
      - D7 (aangetekend, prioriteit 1): gedoogbeleid vervalt en aankondiging controlebezoek en aanzegging van risico op handhaving
        - H1: controlebezoek, prioriteit 1 (zie verder onder bovenstaande H1)
  - A8: de veehouder constateert dat het eigen bedrijf niet voldoet en dient tijdig een BOP in:
    - V7 Gemeente stuurt mei 2010 indeling op grond van ingediende BOP:
      - D8: brief met indeling in gedoogcategorie; verplichte acties en termijnen; checklist met gegevens
    - V8 gemeente stuurt maand voor verstrijken van termijn herinnering:
      - D9: herinneringsbrief met aandringen tot overleg als er problemen zijn voor de veehouder bij het indienen van de aanvraag
    - V9 in geval van indiening van de vergunningaanvraag door de veehouder:
      - D10: in geval van niet voldoen, brief met maand de gelegenheid om alsnog te voldoen met aanzegging van risico handhaving
        - D6a als na maand nog niet voldoet (aangetekend, prioriteit 1): gedoogbeleid vervalt en aankondiging controlebezoek en aanzegging van risico op handhaving
          - H1: controlebezoek, prioriteit 1 (zie verder onder bovenstaande H1)
      - V10: in geval dat de aanvraag voldoet: aanvragen worden binnen een half jaar behandeld

- D1: vergunningen worden verleend en termijnen voor realisatie worden gegeven (maximaal 1 jaar)
- D2 (aangetekend); vergunning wordt geweigerd (op grond van Besluit huisvesting of andere regelgeving): gedoogbeleid vervalt, controlebezoek wordt aangekondigd, consequenties van een overtreding wordt aangezegd
  - H1: controlebezoek, prioriteit 1
    - Situatie misverstand zonder schuld bij veehouder:
      - D3: controleverslag en maand kans op herstel
    - Situatie strafbaar:
      - D4a: controleverslag, handhavingssanctie standaardprocedure conform handhavingstrategie bestuurlijke handhaving
  - D11: vergunning wordt geweigerd en vorige vergunning voldeed aan Besluit Huisvesting: termijn voor realisatie onder oude vergunning
- V11 in geval van uitvoering van aanpassing:
  - D12: herinneringsbrief realisatie, aansporing tot overleg in geval van een probleem, aankondiging mogelijk bezoek
    - H1: controlebezoek bij een selectie van veehouders (NB: de gemeente kan overwegen om een positieve actie uit te voeren als veehouders de aanpassing tijdig conform het BOP gerealiseerd hebben)
    - H2: overige bedrijven onderbrengen in regulier toezicht

Het BOP omvat daarnaast:

- Ondertekend verzoek om intrekking van de vergunning voor niet in gebruik zijnde dierplaatsen (stoppende bedrijven)
- Ondertekende verklaring van verplaatsing in het kader van reconstructie
  - Ondertekend verzoek om intrekken vergunning uiterlijk per 1 juli 2012 nodig:
    - V11: herinneringsbrief per 1-6-2012 met aansporen tot overleg als problemen
      - H1 met: extra periode gedogen in geval van overmacht

Het BOP is:

- Voorwaarde voor gedogen, leidend voor het vergunningentraject en het handhavingstraject
- Juridisch niet bindend
- NB: als in het vergunningentraject op grond van bijlage I van het MER-besluit een onverkorte MER of NB-wetvergunning vanwege uitbreiding boven het emissieplafond zonder saldering nodig wordt, dan moet alsnog op het Besluit huisvesting worden gehandhaafd (H1).

BIJLAGE 3: MONITORINGSRAPPORTAGE NULMETING

De projectgroep heeft een inschatting gemaakt van het aantal dieren en bedrijven dat onder het Besluit huisvesting valt en in aanmerking komt voor gedoogbeleid. Deze bedrijven moeten gedurende de periode 2010-2013 aan het Besluit gaan voldoen. Uitgangspunt hierbij vormen de Landbouwtelling van 2008 en het Bestand VeehouderijBedrijven (BVB) van Noord Brabant.

De hier opgenomen informatie is niet geheel representatief, maar kon direct beschikbaar worden gemaakt. Deze informatie kan verder worden verfijnd met gegevens van andere provincies.

B 3.1 Informatie van de Landbouwtelling 2008

Diercategorieën	Aantal dieren		Potentieel stoppende bedrijven	
	Noord-Brabant	Nederland	Noord-Brabant	Nederland
Dekberen 7 maanden en ouder	1674	4001	78	197
Biggenopfok (gespeende biggen)	862777	2007169	29735	81337
Kraamzeugen	52999	123609	1942	5070
Dragende zeugen	211912	498414	6722	19147
Overige zeugen (o.a. guste)	14117	32998	426	1437
Leghennen 18 weken en ouder	1466579	10186809	87632	544662
Opfokleghennen tot 18 weken	237850	1239726		185688
Ouderdieren vleeskuikens opfok tot 5 m	73684	260193	90506	174576
Ouderdieren vleeskuikens 5 mnd en ou	1522828	3875250	0	0
Vleeskuikens	1005614	5267473	20350	344935
Vleesvarkens	1257944	3244838	78369	252500
Vleeskalveren	9192	59605	583	5140
Jongvee	15708	63214	376	2496
Melk- en kalfkoeien	19823	81748	406	2373

	Aantal bedrijven		Potentieel stoppende bedrijven	
	Noord-Brabant	Nederland	Noord-Brabant	Nederland
Dekberen 7 maanden en ouder	912	2240	36	106
Biggenopfok (gespeende biggen)	1025	2503	40	121
Kraamzeugen	1001	2453	38	117
Dragende zeugen	988	2417	38	112
Overige zeugen (o.a. guste)	832	1999	29	87
Leghennen 18 weken en ouder	67	502	4	35
Opfokleghennen tot 18 weken	8	51	0	7
Ouderdieren vleeskuikens opfok tot 5 m	4	14	6	12
Ouderdieren vleeskuikens 5 mnd en ou	77	195	0	0
Vleeskuikens	35	174	1	11
Vleesvarkens	1586	4726	116	452
Vleeskalveren	33	208	2	20
Jongvee	331	1487	15	70
Melk- en kalfkoeien	296	1304	9	48
Totaal	2045	6224	134	532

B 3.2 Informatie uit BVB Noord Brabant

De getallen zoals deze hieronder genoemd worden zijn gebaseerd op de vergunde situatie per 01-05-2009 in Noord Brabant zoals deze op 07-05-2009 in het BVB van

Noord Brabant stond. Als er gesproken wordt over een vergunning omvat dit ook meldingen. Noord Brabant omvat ongeveer 40% van de varkens en 20% van het pluimvee in Nederland.

Aantal bedrijven

In Noord-Brabant zijn 5.297 bedrijven waar in het BVB varkens of kippen op de vergunning staan. Van deze bedrijven zijn er 409 dusdanig klein dat deze conform artikel 3 lid 2 niet hoeven te voldoen aan de AMvB huisvesting norm. Dus 4.888 bedrijven moeten wel aan de norm voldoen. Hiervan zijn 963 bedrijven die onder de IPPC richtlijn vallen en dus buiten deze actie blijven. Er zijn dan 3.925 bedrijven over die aan de norm moeten voldoen. Daarvan hebben 2.207 bedrijven conform artikel 4 lid 2 tot 1 januari 2013 de gelegenheid om hun stallen aan te passen. Dit betekent dat per 01 januari 2010 1.718 bedrijven aan de norm moeten voldoen. Na intern gesaldeerd te hebben voldoen 308 bedrijven al aan deze norm, maar 15 van deze bedrijven hebben na 8 mei 2002 een groen label stal gerealiseerd die niet aan de norm voldoet, dus deze bedrijven kunnen daardoor alsnog niet AMvB klaar zijn. Conclusie is dat 1.410 bedrijven nu niet aan de norm voldoen maar dat wel moeten per 01-01-2010.

De 1.410 bedrijven zijn op te splitsen in 1.281 varkensbedrijven, 79 pluimveebedrijven en 50 bedrijven waar zowel varkens als kippen aanwezig zijn. Om een beter beeld te krijgen staan 1.410 bedrijven in tabel 1 opgesplitst verdeeld naar aantal NGE's

Tabel 1 Aantal bedrijven per NGE groep voor NGE's van varkens en kippen.

0-40	40-70	70-150	>150
47	297	704	362

Zoals te zien is in tabel 1 zijn het merendeel van de bedrijven groter dan 70 NGE. Omdat op veel bedrijven meer diersoorten dan alleen kippen of varkens aanwezig zijn hieronder een variant van tabel 1 waar met het aantal NGE van de gehele veestapel wordt gerekend.

Tabel 2 Aantal bedrijven per NGE groep voor NGE's van de hele veestapel.

0-40	40-70	70-150	>150
40	201	719	460

Als gekeken wordt naar de NGE's van de gehele veestapel per bedrijf dan wordt duidelijk dat de nadruk nog meer komt te liggen bij de grotere bedrijven (>70 NGE). Van bedrijven met meer dan 70 NGE kan verwacht worden dat ze doorgaan met produceren. Voor 58 van de 1410 bedrijven is de varkens- of pluimveetak kleiner dan 40% en kan dus worden gezien als neventak.

De emissie

Deze 1410 bedrijven hebben bij elkaar een emissie van ongeveer 4,1 kiloton terwijl als per bedrijf gesaldeerd is, de bedrijven volgens de AMvB huisvesting in totaal 2,3 kiloton mogen emitteren. Dus uitstel zorgt voor een extra emissie van 1,8 kiloton per jaar. Dat komt neer op ongeveer 8% van de emissie uit stallen in Noord-Brabant.

Voorbeeld vergunning uit het BVB

Stalgroepen - nieuwe situatie (UAV-tabelversie: 2004 - RAV 2004-1)							
Dier UAV-cat code	Omschrijving	Aantal dieren	MVE- Wsv	MVE- richl96	Geur Emis	PM10 Emis	NH3-emis
☐ D1.1 D1.1.11.2	koeldekstelsysteem (150% koeloppervlak) hokoppervlak groter dan 0,35 m2	1920	0	0	0	0	364,80
☐ D1.1 D1.1.15.2	overige bedrijven hokoppervlak groter dan 0,35 m2	134	0	0	0	0	100,50
☐ D1.2 D1.2.12	koeldekstelsysteem (150% koeloppervlak)	96	0	0	0	0	230,40
☐ D1.2 D1.2.16	waterkanaal in combinatie met een afgescheiden mestkanaal of mestbak	38	0	0	0	0	110,20
☐ D1.3 D1.3.10	rondloopstal met zeugvoerstation en strobed	300	0	0	0	0	780
☐ D1.3 D1.3.12	overige bedrijven, individuele huisvesting	100	0	0	0	0	420
☐ D2. D2.4	overige bedrijven	3	0	0	0	0	16,50
☐ D3. D3.2.3.1	koeldekstelsysteem met metalen driekantroostervloer (170% koeloppervlak) hokoppervlak maximaal 0,8 m2	1080	0	0	0	0	1512
☐ D3. D3.2.3.2	koeldekstelsysteem met metalen driekantroostervloer (170% koeloppervlak) hokoppervlak groter dan 0,8 m2	864	0	0	0	0	1728
☐ D3. D3.4.2	overige bedrijven hokoppervlak groter dan 0,8 m2	41	0	0	0	0	143,50

Dit bedrijf heeft voor de meeste categorieën meerder huisvestingssystemen, dit is niet gebruikelijk in Noord-Brabant. Daarnaast is dit nog een relatief simpel bedrijf gezien het maar één tak heeft.

Voor verwerking van de informatie naar aantallen bedrijven per gedoogcategorie en emissiereductie onder het Actieplan verwijzen we u naar bijlage 8.

BIJLAGE 4: OPTIMAAL VERGUNNEN

Iedere vergunning heeft haar eigen toetsingskaders en haar eigen procedureverloop. Voordat een aanvrager al zijn vergunningen rond heeft en met zijn activiteiten kan beginnen, is hij over het algemeen meer dan een jaar verder. Deze tijd zit niet alleen in de vergunningprocedures, maar ook in het vooroverleg dat nodig is om te komen tot goede aanvragen waarbij alle benodigde informatie voor een goede beoordeling van de aanvraag zit.

Ook de onderlinge inhoudelijke afstemming tussen de verschillende vergunningen is een complicerende factor dat vertragend werkt.

De lange en ingewikkelde procedure werkt vaak belemmerend op initiatieven van de aanvrager. Als een ondernemer eenmaal besloten heeft om te ontwikkelen, dan wil hij zo snel mogelijk aan de slag.

Er zijn drie initiatieven genomen tot optimalisatie van de vergunningprocedures: coördinatieregeling in het kader van de reconstructiewet concentratiegebieden, coördinatieregeling in het kader van de Natuurbeschermingswet invoering Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht.

In het geval van het oprichten of uitbreiden van een intensieve veehouderij in het kader van de reconstructie, geeft de Reconstructiewet in de artikelen 40 t/m 44 de mogelijkheid om de aanvragen voor de verschillende vergunningen gecoördineerd en versneld te behandelen.

Coördinatie kan worden aangevraagd bij de provincie, door de vergunningaanvrager of het bevoegd gezag. Ook kan de provincie zelf tot coördinatie beslissen. Als er eenmaal een aanvraag voor coördinatie is, moeten de provincie en de gemeenten (en eventueel de waterschappen) hier gehoor aan geven.

De bedoeling van de coördinatie is dat de aanvragen voor de verschillende vergunningen centraal, bij de provincie worden ingediend. Na aanvraag van de laatste vergunning moet de definitieve beslissing op deze aanvragen binnen 3 maanden worden genomen. Het is in eerste instantie niet de bedoeling van de Reconstructiewet om te schuiven met bevoegdheden om een vergunning te verlenen: is bijvoorbeeld de gemeente bevoegd gezag voor de milieuvergunning dan blijft zij dat ook bij een gecoördineerde behandeling van de aanvragen.

Als een bestuursorgaan helemaal niet meewerkt, heeft de provincie als uiterst middel van de Reconstructiewet de bevoegdheid gekregen zelf een besluit te nemen. Deze bevoegdheid gaat pas in als het bestuursorgaan na 3 maanden haar beschikking nog niet gereed heeft.

Om een en ander goed te laten verlopen moet er vanuit de provincie een procesmanager worden aangesteld die conform een checklist de aanvrager informeert, zodat de aanvrager alle benodigde vergunningen voor zijn activiteit zal aanvragen met alle benodigde gegevens. Dit vraagt om gedegen vooroverleg.

De termijnen en procedures zijn voor alle vergunningen gelijk en overeenkomstig de procedure van de milieuvergunning (ontwerpbeschikking (3 weken), ter inzage (6 weken), definitieve beschikking (4 weken). De ontwerpbeschikkingen worden allen gelijk ter inzage gelegd., maar blijven zelfstandige besluiten.

Behalve deze bestaat er ook nog een coördinatieregeling in de Natuurbeschermingswet 1998 (in artikel 19ka).

Ook deze coördinatieregeling heeft tot doel een doelmatige en samenhangende besluitvorming te realiseren.

De werkbaarheid en effectiviteit van deze coördinatieregelingen moet zich echter nog wel bewijzen. Niet alleen de bevoegde gezagen kunnen een versnelling realiseren. Ook

de kwaliteit van de aanvragen kan omhoog. Om dit te bereiken kunnen ondernemers goede adviseurs aanstellen.

Bij de inwerkingtreding van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) wordt een groot aantal vergunningen en ontheffingen samengevoegd tot één vergunning (de omgevingsvergunning) en komt men via één proceduregang tot één besluit. Er is ook slechts één bevoegd gezag (en één loket voor aanvraag en informatie) dat voor het geheel verantwoordelijk is (bij de veehouderijen zal dat meestal de gemeente zijn). Verder is het mogelijk om de aanvraag (veehouder) en de afhandeling (gemeente) van het dossier digitaal te doen. Gezien de vele voordelen vervalt waarschijnlijk het voordeel van de coördinatie-regelingen.

Er wordt gestreefd naar een inwerkingtreding per 1 april 2010. Dit is behoorlijk ambitieus, een uitstel tot 1 juli 2010 of 1 januari 2011 kan niet helemaal worden uitgesloten.

BIJLAGE 5: VOLDOEN AAN GEDOOGBELEID

B5.1 Inleiding gedoogbeleid

Vigerende regelgeving

Nederland is gehouden aan het behalen van de emissieplafonds van de Europese Richtlijn 2001/81/EG. Onder deze emissieplafonds is het emissieplafond voor ammoniak. Nederland is vrij voor wat betreft de wijze waarop. Maar het doel dient gehaald te worden.

Onderdeel van de maatregelen om aan dit plafond te voldoen is het Besluit ammoniak huisvesting veehouderijen 8 december 2005 (Staatsblad 2005/675), gewijzigd 13 december 2007 (Staatsblad 2008/6). Het besluit bevat onder meer data waarop door het besluit aangewezen bestaande stallen moeten voldoen aan emissiegrenswaarden voor ammoniak per dierplaats (de maximale emissiewaarden).

De wijziging behelsde de mogelijkheid tot uitstel voor IPPC-bedrijven van 30 november 2007 tot 1 januari 2010 en de mogelijkheid voor interne saldering.

Motie Koopmans-Oplaat

Tijdens de behandeling van de Wet ammoniak en veehouderij door de Tweede Kamer op 1 november 2006 heeft de Kamer de regering verzocht om de overgangstermijn voor aanpassing van bestaande varkens- en pluimveestallen in het Besluit huisvesting te verschuiven van 1 januari 2010 naar 2012/2013 (motie Koopmans-Oplaat). Dit met het oog op het feit dat de stallen in 2012/2013 zullen moeten voldoen aan de Europese eisen voor het welzijn van legkippen en varkens.

Toenmalig Staatssecretaris van VROM Van Geel heeft de motie niet uitgevoerd omdat hij het uitstel alleen wilde verlenen als daarmee het halen van het NEC-doel in 2010 van 128 kton NH₃ niet in gevaar zou komen. Hij heeft toegezegd dat er in 2008 een nader besluit hierover zou worden genomen. In de brief van Minister Cramer van 6 december 2008 aan de Tweede Kamer heeft de Minister gezegd dat zij op basis van de huidige emissieschattingen voor 2010 geen ruimte ziet voor het uitstel. In de brief wijst ze de Kamer op de wijziging van het besluit na het aannemen van de motie in november 2006. Deze wijziging gaf veehouders meer tijd en mogelijkheden.

Actieplan en onder voorwaarden gedogen

De Minister stelde in het Algemeen Overleg van 22 januari 2009 vast dat het op dat moment inmiddels onmogelijk was geworden om alle bestaande stallen voor 1 januari 2010 aan te passen. Het bedrijfsleven bleek inmiddels uit te gaan van 1 januari 2013 als einddatum en veehouders stemden daar hun investeringsschema op af.

Pluimveehouders wachten met investeringsbeslissingen op het beschikbaar komen van technieken waarmee zij tevens aan de eisen ten aanzien van fijnstof kunnen voldoen. De Minister heeft daarom in het AO voorgesteld om met het bedrijfsleven en gemeenten een actieplan te ontwikkelen. Met dit Actieplan creëert de Minister ruimte om in situaties waarin dat nodig is, de gevraagde verlenging tot 2013 (2012 voor legbatterijbedrijven) te geven. Zonder Actieplan zou verlenging van de overgangstermijn gemakkelijk leiden tot 3 jaar uitstel en een herhaling van zetten over 3 jaar. Het Actieplan moet volledige druk op het proces houden zodat in 2010 voldoende stallen zijn aangepast om onder het NEC-plafond te komen en voor 2013 (2012 voor pluimvee) alle stallen aangepast zijn, voorzover het besluit dat vereist.

Het Actieplan bevat ondermeer de voorwaarden waaraan de veehouders moeten voldoen om in aanmerking te komen voor het gedogen van nog niet aangepaste stallen gedurende de periode 2010 tot het eerste moment dat de stallen aangepast kunnen zijn.

B5.2 Voorwaarden voor gedogen

Formele kaders voor gedogen

Bij bestuurlijk gedogen gelden de volgende formele kaders als uitgangspunt:

- de brieven van de ministers van VROM en V&W aan de Tweede Kamer van 28 mei 1990²⁰, uitgewerkt in een op 10 oktober 1991 gepresenteerde brief aan de Tweede Kamer: het 'Gezamenlijk beleidskader inzake het terugdringen van het gedogen van milieu-overtredingen'²¹ specifiek betrekking hebbende op gedogen in het milieurecht, en
- de op 31 oktober 1996 aan de Tweede Kamer toegezonden nota 'Grenzen aan gedogen'.²² Deze nota beschrijft het Kabinetsstandpunt inzake gedogen in het bestuursrecht

Belangrijk aspect is dat gedogen alleen acceptabel is als de situatie van gedogen gebaseerd is op verstrekte gedoogbeschikkingen. Deze beschikking van het bevoegd gezag valt onder de Algemene wet bestuursrecht. In 2002 heeft de VROM-Inspectie onderzocht wat hiervan precies de consequenties zijn. De bevindingen zijn neergelegd in het rapport "Gedogen met beschikkingen".

De twee bovengenoemde formele kaders hebben weliswaar overeenkomsten, maar verschillen toch ook in belangrijke mate. In de nota 'Grenzen aan gedogen' valt te lezen dat in geval van strijdigheid tussen beide kaders de brieven voorgaan, aangezien ze specifiek betrekking hebben op gedogen met betrekking tot milieuregeling. Verder bevat de nota een zinsnede die zegt dat deze nota op grond van haar globale karakter wijkt voor gedetailleerde ministeriële uitwerkingen die afwijken van de nota. Deze voorrangconstructie geeft de mogelijkheid om binnen het beleidsveld van een ministerie verbijzonderingen te maken die tegemoetkomen aan beleidsmatige wensen die bij het betreffende ministerie leven.

Samengevat stelt het rijk en de jurisprudentie de volgende voorwaarden aan gedogen:

- Het mag alleen in uitzonderingsgevallen. Tot deze gevallen worden in ieder geval gerekend:
  - overgangs- en/of overmachtsituaties
  - het achterliggende belang wordt beter gediend met gedogen
  - een zwaarder wegend belang rechtvaardigt het gedogen (beroep op rechtsbeginsel)
- Gedogen kan categorisch of in incidentele gevallen. Categorisch gedogen wordt neergelegd in beleidsregels en nota's. Incidenteel gedogen gebeurt met gedoogbeschikkingen.
- Als maatwerkuitstel voor veehouders tot 2012/2013 en dus overtreden van het besluit op één of meer van bovenstaande gronden voor gedogen in aanmerking komt, moeten verder de volgende procedurele vereisten in acht genomen worden:
  - Consequent handelen van de overheid
  - Indien op de situatie van toepassing (met name bij overgangssituaties) dient aan het gedogen de benodigde ontvankelijke vergunningaanvragen ten grondslag te liggen.
  - Er kan alleen na een kenbare belangenafweging tot gedogen worden overgegaan.
  - In beginsel geschiedt het gedogen uitdrukkelijk en schriftelijk.
  - Het gedoogbesluit dient aan alle relevante vereisten uit de Algemene wet bestuursrecht te voldoen. Daarbij zal het bestuur met name de

---

20 TK 1989-1990, 21 137, nr. 269

21 TK 1991-1992, 22 343, nr. 2

22 TK 1996-1997, 25 085, nrs. 1-2

- procedurele vereisten inzake de voorbereiding en de bekendmaking in acht moeten nemen.
- De te gedogen activiteit dient regelmatig te worden gecontroleerd door de gedogende instantie.
  - Voorafgaand aan de te nemen beslissing dient VROM Inspectie in de gelegenheid te worden gesteld een adviserende reactie te geven op de conceptgedoogbeschikking.
  - Het Openbaar Ministerie dient op de hoogte te worden gebracht van de ontstane gedoogsituatie. Desgewenst (op instigatie van het Openbaar Ministerie) dient over de gedoogbeslissing te worden overlegd.
  - In beschikkingen wordt aangegeven dat de gedoogde activiteit geheel voor eigen risico van de overtreder plaatsvindt. De beschikkingen dienen te vermelden dat het de handhavingbevoegdheden van andere organen dan het gedogende orgaan onverlet laat.
- Naast de procedurele vereisten, is het zaak inhoudelijk een juiste beslissing te nemen. Daarbij gelden de volgende randvoorwaarden:
    - Waar nodig dienen gedoogbeschikkingen te worden voorzien van milieubescherpende voorwaarden.
    - Bij niet-naleving van de gedoogvoorwaarden zal tot naleving moeten worden gemaand. Indien dit niet het gewenste effect heeft, dient alsnog handhavend te worden opgetreden tegen de onderliggende overtreding. Indien sprake is van een gedoogbeschikking zal deze allereerst moeten worden ingetrokken.
    - De situatie mag slechts tijdelijk worden gedoogd. Dit betekent dat er een concrete eindtermijn moet worden genoemd. De totale tijdspanne waarover wordt gedoogd, moet zo kort mogelijk moeten zijn.
    - De aan de beslissing ten grondslag liggende belangenafweging moet zorgvuldig zijn (emissies moeten bekend zijn).
    - Ook de inhoudelijke vereisten die krachtens de Algemene wet bestuursrecht aan het gedogen kunnen worden gesteld (zoals de motiveringseisen), dienen in acht te worden genomen.

B5.3 Wijze waarop het gedoogbeleid aan de gestelde eisen voldoet

- Consequent handelen van de overheid
  - Het gedoogbeleid (op basis van bestuurlijk akkoord) bevat regels voor de indeling in uitstelcategorieën. Dit bevordert uniform gedogen van de overheid.
  - Het gedoogbeleid wordt ondersteund met een beknopte handhaving uitvoeringsmethodiek (HUM). Deze HUM bevordert het consequent handelen van de overheid bij handhaving
- Ontvankelijke vergunningaanvragen:
  - als de veehouder conform het gedoogbeleid een beroep doet op overmachtsituatie, dan kan hij dat alleen doen indien hij de noodzakelijke ontvankelijke vergunningaanvragen voor de voorgenomen stalaanpassing heeft ingediend binnen de termijnen die daaraan gesteld worden.
- Kenbare belangenafweging:
  - De criteria in het gedoogbeleid bevatten relevante informatie voor die de belangenafweging onderbouwen. Het bevoegd gezag verkrijgt deze informatie door middel van het bedrijfsontwikkelplan. Het gaat hierbij onder andere om de huidige emissie van NH₃ per stalplaats, totale emissie, locatie van het bedrijf (zie verder bijlage 1). De gemeente kan op grond van deze informatie de prioriteit van de controle op naleving bepalen
- Uitdrukkelijk en schriftelijk:

- in geval van categorisch gedogen wordt hierin voorzien met het gedoogbeleid
- in geval van incidenteel gedogen ontvangt de veehouder een individuele gedoogbeschikking van de gemeente op basis van het landelijke gedoogbeleid
- Voldoen aan Algemene wet bestuursrecht:
  - Het landelijke gedoogbeleid wordt afgestemd met natuur- en milieuorganisaties
  - Incidentele gedoogbeschikkingen worden opgesteld conform de korte procedure van de Awb (in principe is hiertegen bezwaar en beroep mogelijk).
- Controle van de te gedogen activiteit:
  - De realisatie van de stalaanpassing binnen de periode van uitstel wordt actief gecontroleerd door de gemeente.
  - Het gedoogbeleid bevat een uitwerking van de wijze van bestuurlijk handhaven.
- Advies VROM Inspectie:
  - VROM Inspectie wordt betrokken bij het Actieplan.
- Overleg Ministerie van Justitie:
  - Voor dit speciaal op deze problematiek toegesneden categorisch gedoogbeleid is de instemming van de minister van Justitie nodig. Deze instemming kan gepaard gaan met bepaalde eisen aan de inhoud van de gedoogbrief. Om hierover snel helderheid te krijgen zal het overleg met Justitie op korte termijn worden geopend.
- Informeren van Openbaar Ministerie:
  - Het Ministerie van Justitie legt het voorgenomen gedoogbeleid in een vroeg stadium voor aan het OM.
- Risico gedoogbeschikking:
  - In geval van incidentele gedoogbeschikkingen wordt in de beschikking aangegeven dat de gedoogde activiteit geheel voor eigen risico van de overtreder plaatsvindt. De beschikking vermeldt dat het de bevoegdheid tot strafrechtelijke handhaving van het OM onverlet laat.

Het gedoogbeleid als beschreven in hoofdstuk 6 borgt dat veehouders tijdens de gedoogperiode aan inhoudelijke eisen voldoen.

BIJLAGE 6: RECONSTRUCTIE

In delen van Nederland en vooral in de reconstructiegebieden (oud-concentratiegebied Zuid en Oost) bestaan regelingen voor beëindiging- en/of verplaatsing van veehouderijbedrijven uit kwetsbare gebieden (wonen of natuur), zoals bijvoorbeeld in Noord-Brabant de Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderijen (VIV) en de Beëindigingsregeling Intensieve Veehouderijen BIV. Ook het Rijk kent soms dergelijke regelingen. De regelingen worden regelmatig opengesteld. Er zijn voorwaarden verbonden aan de deelname aan de diverse regelingen.

Bedrijven kunnen zich aanmelden en dan begint een traject van toetsing, taxatie, beschikken en verdere afhandeling van de beëindiging dan wel verplaatsing. Het is een logische gedachte om dergelijke bedrijven niet meer te laten investeren in de oude locatie indien die locatie nog niet aan het Besluit huisvesting voldoet. Het is niet redelijk van de ondernemer allerlei investeringen te verlangen voor maar enkele jaren. Bij het tekenen van de overeenkomst wordt een einddatum afgesproken waarop het bedrijf moet zijn beëindigd dan wel verplaatst. Deze maximale termijn is vaak in de regeling opgenomen. Een beëindiging is sneller te regelen maar een verplaatsing kost vaak enkele jaren tijd. In het kader van het Besluit huisvesting moet in beide gevallen wel uitgegaan worden van een einddatum van 1 januari 2013, langer gedogen is niet mogelijk.

Voor beide bedrijven dient wel een bedrijfsontwikkelingsplan te worden opgesteld. De bestaande situatie wordt hierin aangegeven. De toekomstige situatie is dan aangegeven via deelname aan een beëindigings- dan wel verplaatsingsregeling. Bedrijven die al in een lopend traject zitten voegen een overzicht van de stand van zaken, met daarbij de beëindigings- of verplaatsingsovereenkomst, toe aan het BOP. Voor bedrijven die nog niet aan een beëindiging- of verplaatsingstraject deelnemen ligt het lastiger. In het BOP tekenen ze voor deelname aan de eerstvolgende openstelling met een uiterste datum van intekening. Bijvoorbeeld 1 januari 2011, een regeling die tweede helft 2012 opengesteld wordt is geen optie.

Voor bedrijven in provincies of gemeenten die dergelijke regelingen niet kennen of niet meer willen openstellen is deze optie niet in beeld. Zij moeten binnen de termijnen van het opgestelde gedoogbeleid voldoen.

Mocht de ondernemer uiteindelijk toch afzien van beëindiging of verplaatsing dan dient per direct voldaan te worden aan het Besluit huisvesting, anders dient handhavend te worden opgetreden. In de praktijk betekent dit handhaving.

BIJLAGE 7 ACTIEPLAN IN CIJFERS

De projectgroep heeft aan het LEI verzocht om gegevens aan te leveren over de doelgroepen van het Actieplan en de geschatte omvang van de gedoogcategorieën in termen van aantallen bedrijven en aantallen dieren.

De informatie van het LEI is gecombineerd met informatie uit het vergunningenbestand van Noord Brabant en doorgerekend met een Excel model. Deze bijlage bevat de resultaten van de berekeningen.

Het aantal stoppende bedrijven is geschat op basis van het aantal bedrijven waarvan de veehouder ouder is dan 60 jaar en geen opvolger heeft. Het aantal afbouwende bedrijven is niet getalsmatig in te schatten. De veehouders hebben daar zelf ook nog maar beperkt een beeld van. Onderzoeken van LTO en de NVV geven aan dat het om een aanzienlijk aantal bedrijven zou kunnen gaan. In het tweede kwartaal van 2010 wordt duidelijk hoeveel bedrijven hierop in de BOP's voorsorteren. Vanwege de grote onzekerheid zijn de afbouwende bedrijven niet opgenomen in dit overzicht. De afbouwende bedrijven realiseren de emissiereductie per 1 januari 2013. Hierdoor zal de algehele reductie van de emissie op elk moment lager zijn dan in de tabellen opgenomen.

De berekening gaat uit van een start van het Actieplan per 1 april 2010.

Tabel 1 geeft het geschatte aantal bedrijven per gedoogcategorie weer. Door deze te combineren met de verplichtingen per categorie is een inschatting gemaakt van de benodigde inzet van menskracht voor vergunningverlening (tabel 2).

Tabel 1: aantal bedrijven per categorie

	aantal bedrijven
Milieuvergunning i.o.m. Besluit huisvesting, bouwvergunning verleend	341
Milieuvergunning i.o.m. Besluit huisvesting, geen bouwvergunning [1]	341
Milieuvergunning niet i.o.m. Besluit huisvesting	
Geen samenloop met wettelijke eisen dierenwelzijn (kippenbedrijven, stallen vergund voor 1-1-1997);	211
Wel samenloop met wettelijke eisen dierenwelzijn (vleesvarkens, leefoppervlak; zeugen, groepshuisvesting);	2.435
Milieuvergunning op 1-01-2010 wel, maar op 1-01-2012 niet i.o.m. Besluit huisvesting	
Kippenbedrijven met stallen vergund na 1-1-1997 en bedrijf behoeft geen verlenging van de overgangstermijn:	28
Kippenbedrijven met stallen vergund na 1-1-1997 en bedrijf behoeft verlenging van de overgangstermijn (bijv. i.v.m. lengte cyclus, fijnstof of MDV)	38
Bijzondere categorieën met afwijkende termijnen	
Bedrijven die willen stoppen	451
Bedrijven in zone rond nog niet als zodanig aangewezen zeer kwetsbaar gebied	206
Bedrijven die verplaatsen in het kader van een reconstructieplan	142
Bedrijven die extra maatregelen nemen voor fijnstof of in kader MDV	473
Bedrijven die een prioritair knelpunt zijn in het kader van NSL	70
Totaal aantal bedrijven die onder het gedoogbeleid vallen	4.736

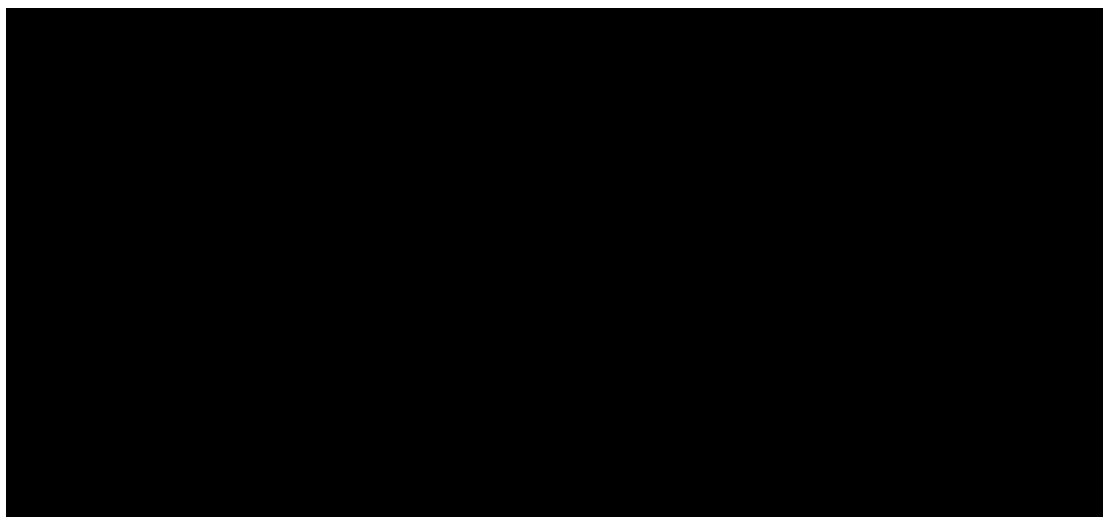
De inzet is afgeleid van het aantal bedrijven per gedoogcategorie in combinatie met het aantal bedrijven dat nog geen vergunning heeft die voldoet aan het Besluit huisvesting. De projectgroep gaat hierbij uit van een gemiddelde inzet van 40 uur per milieuvergunning, 30 uur per bouwvergunning, 21 uur voor een NB-wet vergunning en 8 uur voor handhaving.

In het kader van reductie van de administratieve lasten werkt VROM aan het opheffen van de milieuvergunningplicht voor onder meer de aanpassingen onder het Besluit huisvesting voor bedrijven. Het is de verwachting dat deze aanpassing per 1

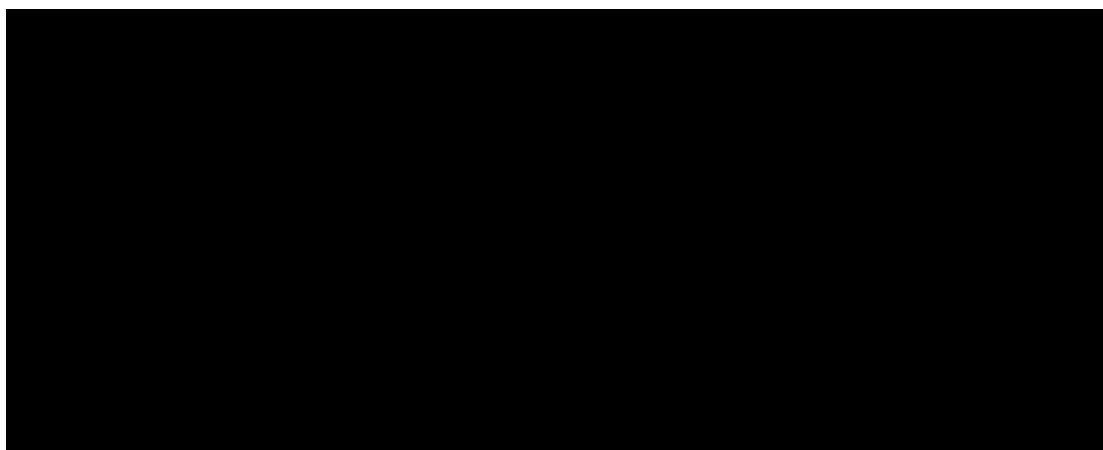
april 2011 van kracht wordt. Dit betekent dat in 2011 voor bedrijven onder de IPPC-grens geen milieuvergunning meer nodig is. Dit scheelt aanzienlijk in de benodigde inzet. De berekeningen gaan er vanuit dat deze bedrijven wel een bouwkundige aanpassing doen en daarvoor een bouwvergunning nodig hebben.

Conclusie is dat bij milieu- en bouwvergunningverlening een maximale inzet verwacht kan worden van gemiddeld 15 FTE in 2011 voor bouwvergunningen en 10 FTE voor milieuvergunningen met een piek in het eerste halve jaar van 2011. Hierbij is inzet voor de handhaving niet meegenomen.

Tabel2: Inzet voor vergunningverlening. De gele vakken zijn de perioden (in halve jaren) waarin de veehouders de aanvragen voor een milieuvergunning indienen. Na een half jaar voor behandeling (niet gekleurd) volgen dan de blauwe vakken die aangeven dat de bedrijven de aanpassingen realiseren. Als de periode van gedogen afhangt van de productiecycclus van de veehouder, dan is dit weergegeven met lichtblauwe vakken (cycclus). De categorieën die een bedrijfsontwikkelingsplan moeten indienen zijn weergegeven met "BOP". De getallen in de tabelcellen geven het aantal bedrijven aan dat een milieu- en/of een bouwvergunning aanvraagt.

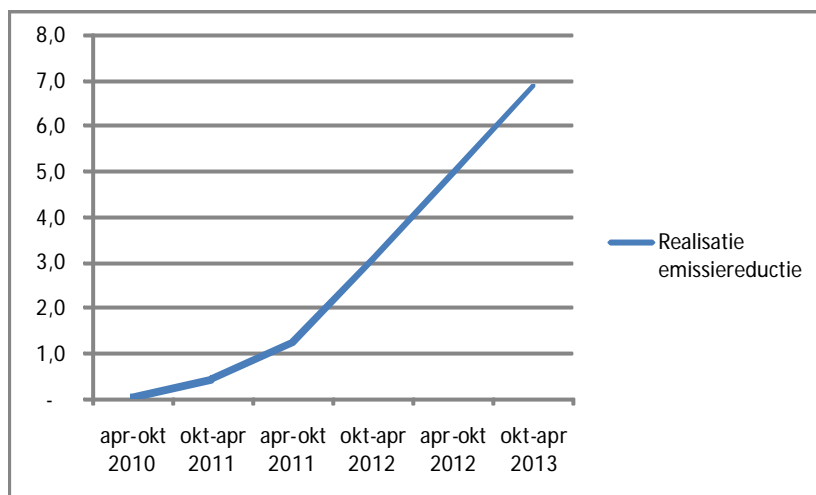

Tabel 3 geeft het tempo aan waarmee de emissie van ammoniak wordt gereduceerd met dit Actieplan. De periodes starten op 1 april en 1 oktober omdat de realisatie van emissiereductie pas start als de aanpassing gerealiseerd is. Als er 1-apr boven een kolom staat, dan wordt hiermee de periode 1 april – 1 oktober mee bedoeld. 1-okt betekent 1-oktober – 1 april

Samengevat ontstaat het volgende beeld over het realisatietempo van de voorziene emissiereductie (zie figuur 1). Deze figuur gaat er van uit dat de veehouders de aanpassingen realiseren conform het gedoogbeleid.

Figuur 1: Realisatietempo van emissiereductie wanneer de veehouders voldoen aan het Besluit huisvesting conform het gedoogbeleid van het Actieplan